

ERSTE BANK A.D. PODGORICA

**FINANSIJSKI IZVEŠTAJI ZA GODINU
KOJA SE ZAVRŠILA NA DAN
31. DECEMBRA 2018. GODINE
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	
Bilans uspjeha od 1. januara do 31. decembra 2018. godine	
Izveštaj o ukupnom ostalom rezultatu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine	
Bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine	
Izveštaj o tokovima gotovine od 1. januara do 31. decembra 2018. godine	
Izveštaj o promjenama na kapitalu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine	
Napomene uz finansijske izvještaje	8 – 61
Prilog: Godišnji izvještaj menadžmenta	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Erste Bank a.d. Podgorica

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja Erste Bank a.d. Podgorica (u daljem tekstu "Banka") koji uključuju bilans stanja sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine i bilans uspjeha, izvještaj o ostalom ukupnom rezultatu, izvještaj o promjenama na kapitalu i izvještaj o tokovima gotovine za godinu završenu na taj dan, pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izvještaja i godišnjeg izvještaja menadžmenta u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za interne kontrole za koje rukovodstvo smatra da su neophodne za sastavljanje finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajno pogrešno prikazivanje nastalo usljed pronevjere ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o ovim finansijskim izvještajima. Reviziju finansijskih izvještaja izvršili smo u skladu sa propisima u oblasti revizije važećim u Crnoj Gori. Ova regulativa zahtijeva da postupamo u skladu sa načelima profesionalne etike i da planiramo i izvršimo reviziju na način koji nam omogućava da steknemo razumno uvjerenje da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajno pogrešno prikazivanje.

Revizija podrazumijeva primjenu postupaka radi pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima sadržanim u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procjenu rizika od nastanka materijalno značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izvještajima, nastalog usljed pronevjere ili greške. Pri procjeni ovih rizika, revizor uzima u obzir interne kontrole relevantne za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja Banke u cilju izbora adekvatnih revizorskih postupaka u datim okolnostima, a ne za potrebe izražavanja mišljenja o djelotvornosti internih kontrola Banke. Revizija takođe obuhvata ocjenu adekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i prihvatljivosti računovodstvenih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšteg prikaza finansijskih izvještaja.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljan i adekvatan osnov za izražavanje mišljenja.

Mišljenje

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji u svim materijalno značajnim aspektima prikazuju realno i objektivno finansijski položaj Erste Bank a.d. Podgorica sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine, rezultate njenog poslovanja i novčane tokove za godinu završenu na taj dan, u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

IZVJEŠTAJ O GODIŠNJEM IZVJEŠTAJU MENADŽMENTA

Naše mišljenje na finansijske izvještaje ne obuhvata godišnji izvještaj menadžmenta.

U vezi sa revizijom finansijskih izvještaja, naša odgovornost je da pročitamo godišnji izvještaj menadžmenta i tako razmotrimo da li je godišnji izvještaj menadžmenta u materijalno značajnim aspektima konzistentan sa informacijama u finansijskim izvještajima, sa našim znanjem stečenim tokom revizije, ili se pak čini da je, u materijalno značajnom pogledu, pogrešno prikazan.

U skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore, takođe smo u obavezi da damo mišljenje da li je godišnji izvještaj menadžmenta sastavljen u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, i konzistentan sa informacijama sadržanim u finansijskim izvještajima.

Na osnovu procedura sprovedenih tokom revizije, po našem mišljenju, godišnji izvještaj menadžmeta je:

- sastavljen u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, i
- konzistentan sa informacijama sadržanim u finansijskim izvještajima.

Dodatno, na osnovu znanja o poslovanju Banke i njenom poslovnom okruženju, stečenom tokom obavljanja revizije, nismo uočili materijalno značajne pogrešne prikaze u godišnjem izvještaju menadžmenta

Biljana Bogovac
Ovlašćeni revizor

Podgorica, 20. mart 2019. godine

PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica

BILANS USPIJEHA OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2018. GODINE

u 000 EUR	Napomena	2018.	2017.
Prihodi od kamata i slični prihodi		23,661	22,918
Rashodi od kamata i slični rashodi		(2,426)	(3,386)
NETO PRIHODI OD KAMATA	5	21,235	19,532
Prihodi od dividendi		-	6
Troškovi obezvrjeđenja	6	-	(1,959)
Prihodi od naknada i provizija		6,516	6,113
Rashodi naknada i provizija		(3,413)	(2,947)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	8	3,102	3,166
Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		1,870	322
Neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu		599	427
Neto gubici od kursnih razlika		(20)	(27)
Neto gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		(38)	-
Ostali prihodi	12	992	887
Troškovi zaposlenih	9	(7,925)	(7,836)
Opšti i administrativni troškovi	10	(5,230)	(4,966)
Troškovi amortizacije	11	(1,397)	(1,170)
Neto rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		(408)	-
Troškovi rezervisanja	7	20	600
Ostali rashodi		(1,485)	(206)
OPERATIVNI PROFIT		11,314	8,777
Porez na dobit	13	(1,082)	(878)
NETO PROFIT		10,232	7,899
Zarada po akciji / u EUR	33	1,917	1,479

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 20. mart 2019. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

 Aleksa Lukić
 Glavni izvršni direktor

 Damir Ivaštinović
 Izvršni direktor

 Kristina Buklić
 Direktor Sektora finansija i računovodstva

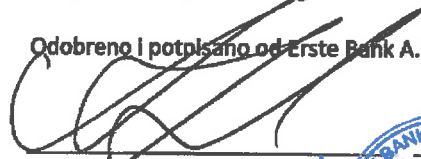
IZVJEŠTAJ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2018. GODINE

u 000 EUR	Napomena	2018.	2017.
Neto profit		10,232	7,899
Ukupni ostali rezultat			
Nerealizovani neto dobitak po osnovu finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, prije oporezivanja		280	195
Aktuarski dobitci/(gubici) od dugoročnih naknada zaposlenima		24	(18)
Porez na prihod po osnovu stavki ukupnog ostalog rezultata		(2)	(16)
Ukupan pozitivan ostali ukupni rezultat perioda		302	161
UKUPAN POZITIVAN REZULTAT PERIODA		10,534	8,060

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 20. mart 2019. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukić
Glavni izvršni direktor

Damir Ivaštinović
Izvršni direktor

Kristina Bukilić
Direktor Sektora finansija i računovodstva

BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2018. GODINE

u 000 EUR	Napomena	31.12.2018.	31.12.2017.
AKTIVA			
Novčana sred. i rač. depozita kod central. banaka	14	80,113	57,502
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		371,904	395,339
Kredit i potraživanja od banaka	15	16,454	29,843
Kredit i potraživanja od klijenata	16	320,842	299,950
Hartije od vrijednosti	18	34,067	64,874
Ostala finansijska sredstva		540	672
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		53,246	22,962
Hartije od vrijednosti		53,246	22,962
investicione nekretnne/nepokretnosti		166	271
Nekretnne, postrojenja i oprema	19	10,205	10,617
Nematerijalna sredstva	20	2,259	2,012
Ostala poslovna potraživanja	21	2,450	1,896
UKUPNA AKTIVA		520,343	490,599
OBAVEZE			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		431,942	415,746
Depoziti banaka i centralnih banaka		929	282
Depoziti klijenata	22	342,089	359,500
Kredit banaka i centralnih banaka	23	75,330	38,921
Kredit klijenata koji nijesu banke	23	13,595	17,043
Rezerve	25	1,993	1,630
Tekuće poreske obaveze		1,109	871
Odložene poreske obaveze	13	273	246
Ostale obaveze	26	9,350	5,045
UKUPNE OBAVEZE		444,667	423,538
Kapital	27		
Akcijski kapital		5,339	5,339
Emisione premije		1,571	1,571
Neraspoređena dobit		56,693	49,247
Dobit tekuće godine		10,232	7,899
Ostale rezerve		1,841	3,005
UKUPAN KAPITAL		75,676	67,061
UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL		520,343	490,599

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 20. mart 2019. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukić
Glavni izvršni direktor

Damir Ivaštinović
Izvršni direktor

Kristina Bukjić
Direktor Sektora finansija i računovodstva

IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2018. GODINE

	2018.	2017.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti:		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	23,324	22,388
Odlivi po osnovu kamata i sličnih rashoda	(2,960)	(4,058)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	7,380	5,509
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(3,413)	(2,944)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova dobavljača	(13,085)	(13,389)
Povećanje kredita i ostale aktive	(22,758)	(46,854)
Prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	(12,417)	32,548
Plaćeni porezi	(819)	(739)
Ostale obaveze	(645)	(216)
Neto odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(25,393)	(7,754)
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja:		
Kupovina nekretnina i opreme	(450)	(2,442)
Kupovina nematerijalne imovine	(799)	(657)
Kupovina državnih zapisa	2,328	6,906
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	120	43
Neto prilivi iz aktivnosti investiranja	1,199	3,850
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja:		
Povećanje pozajmljenih sredstava	32,976	2,011
Neto prilivi iz aktivnosti finansiranja	32,976	2,011
Efeki kursnih razlika	484	400
Neto povećanje/(smanjenje) gotovine i gotovinskih ekvivalenata	9,266	(1,493)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	62,594	64,087
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	71,860	62,594

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 20. mart 2019. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D. Podgorica

Aleksa Lukić
Glavni izvršni direktor

Darink Ivaštinović
Izvršni direktor

Kristina Bukilić
Direktor Sektora finansija i računovodstva

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2018. GODINE

u 000 EUR	Akcijski kapital	Emisione premije	Neraspoređena dobit	Ostale rezerve	Ukupno
Stanje, 1. januara 2017. godine	5,339	1,571	49,246	2,845	59,001
Ukupan ostali ukupni rezultat perioda	-	-	-	161	161
Dobit tekuće godine	-	-	7,899	-	7,899
Stanje, 31. decembra 2017. godine	<u>5,339</u>	<u>1,571</u>	<u>57,145</u>	<u>3,006</u>	<u>67,061</u>
Efekti prve primjene MSFI 9	-	-	(1,919)	-	(1,919)
Stanje, 1. januar 2018. godine	<u>5,339</u>	<u>1,571</u>	<u>55,226</u>	<u>3,006</u>	<u>65,142</u>
Prenos rezervi za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu	-	-	1,467	(1,467)	-
Ukupan ostali ukupni rezultat perioda	-	-	-	302	302
Dobit tekuće godine	-	-	10,232	-	10,232
Stanje, 31. decembra 2018. godine	<u>5,339</u>	<u>1,571</u>	<u>66,925</u>	<u>1,841</u>	<u>75,676</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 20. mart 2019 godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukić
Glavni izvršni direktor

Damir Ivaštinović
Izvršni direktor

Kristina Bukilić
Direktor Sektora finansija i računovodstva

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Erste Bank A.D., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka”), je 2002. godine registrovana kao akcionarsko društvo Opportunity Bank A.D., Podgorica. Banka je promijenila ime u julu 2009. godine u Erste Bank A.D., Podgorica. Banka je dobila licencu za obavljanje plaćanja i držanje depozite na doma ćem i inostranom tržištu. RegistarSKI broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001671/001.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 337 (Rješenje broj 02/3-342/1-02 od 21. novembra 2002. godine).

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova, Banka može da obavlja i sljedeće:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Poslovi koji se obavljaju na osnovu odobrenja Centralne banke:

1. kastodi i depozitarni poslovi – br. rj. 0102-3319/5 od 29.07.2014. godine
2. poslovi zastupanja u osiguranju – br. rj.0102-6139/3 od 20.11.2014. godine
3. poslovi brokera, dilera i investicionog menadžera – br. 03-3595-3/2016 od 24.05.2016. godine.

Sjedište Banke je u Podgorici, Arsenija Boljevića 2A, Podgorica.

Banka obavlja svoje aktivnosti preko sjedišta Banke i sedamnaest filijala lociranih u Podgorici, Beranama, Nikšiću, Bijelom Polju, Pljevljima, Baru, Kotoru, Ulcinju, Budvi, Herceg Novom , Rožajima, Cetinju, Kolašinu i Tivtu.

Erste&Steiermärkische Bank d.d. Rijeka, Hrvatska je vlasnik i posjeduje 100% vlasništva Banke. Banka je član Erste bankarske grupe i njen krajnji vlasnik je Erste Group Bank AG, Vienna, Austria.

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka ima 280 zaposlena radnika (31. decembra 2017. godine: 272 zaposlena radnika).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1 Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list RCG”, br. 052/16 od 09.08.2017), odnosno na osnovu Odluke o neposrednoj primjeni Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS”) u Crnoj Gori („Sl. list CG”, br. 69/2002) i u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore relevantnom za finansijsko izvještavanje banaka.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Posljednji zvanični prevod je objavljen 31. decembra 2009. godine i obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Takođe, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja.

Finansijski izvještaji prikazani su u formatu propisanom u Odluci o kontnom okviru za banke, mikrokreditne finansijske institucije i kreditne unije koji je usvojen od strane Centralne Banke Crne Gore 30. novembra 2017. godine. Shodno tome, sve banke i mikrokreditne finansijske institucije su u obavezi da sastavljaju finansijske izvještaje u skladu sa navedenom Odlukom od 1. januara 2018 godine. Pored toga, Odlukom Savjeta Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 15/12, 18/13, 24/18) utvrđen je sadržaj finansijskih izvještaja banaka, kao i rokovi i način sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja Centralnoj banci Crne Gore.

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama. Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3.

2.2 Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijski izvještaji prezentovani su u eurima (EUR), koji predstavljaju zvaničnu valutu u Crnoj Gori i izvještajnu valutu Banke. Sve iskazane numeričke vrijednosti predstavljene su u hiljadama (EUR 000), osim ukoliko je drugačije navedeno.

2.3 Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza u skladu sa MSFI zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sa stavljanja finansijskih iskaza. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Najznačajnije procjene i pretpostavke su navedene u napomeni 4.

2.4 Konsolidacija

Banka nema kontrolu ni nad jednim entitetom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.5 Kontinuitet poslovanja

Menadžment Banke je izvršio procjenu mogućnosti Banke da nastavi poslovanje i zadovoljen je uslov da Banka ima resurse da nastavi poslovanje u doglednoj budućnosti. Nadalje, menadžment nije svjestan bilo koje materijalne neizvjesnosti koja može uzrokovati sumnju Bančine mogućnosti kontinuiteta poslovanja. Dakle, finansijski izvještaji su pripremljeni na osnovu kontinuiteta poslovanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1 Primjena i izmjena novih MSFI/MRS

Usvojene računovodstvene politike jednake su onima iz prošle finansijske godine, osim standarda koji su stupili na snagu od 1. januara 2018. godine. Samo novi standardi i tumačenja koji su relevantni za poslovanje Banke su prikazani u nastavku:

- Počevši od 1. januara 2018. godine, Banka primjenjuje MSFI 9 "Finansijski instrumenti" koji je izdat od strane Odbora za standarde u julu 2014. Ovo je dovelo do promjene u računovodstvenim politikama za klasifikaciju i mjerenje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza, kao i obezvrjeđenja finansijskih sredstava. MSFI 9 je u značajnoj mjeri proširio MSFI 7 "Finansijski instrumenti: Objelodanjivanja" što je uticalo da su objelodanjivanja finansijskih instrumenata prilagođena novim zahtjevima. U okviru Napomene 3.3. se nalazi više detalja u vezi sa inicijalnom primjenom MSFI 9.
- Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je izdao Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI 2014 – 2016, koji predstavlja skup izmjena i dopuna postojećih MSFI. Izmjene standarda su primjenjive za periode počev od ili posle 1. januara 2017. godine, za MSFI 12 Objelodanjivanje interesa u drugim entitetima i za periode počev od ili posle 1. januara 2018. godine za MSFI 1 Prva primjena međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i za MRS 28 Investicije u pridružene entitete. Mogućnost ranije primjene je dozvoljena za MRS 28 Investicije u pridružene entitete. Ne očekuje se da će izmjene MSFI 12 imati uticaj na finansijske izvještaje Banke.
- **MSFI 15 Prihodi iz ugovora sa kupcima**

Standard je primjenjiv počev od ili posle 1. januara 2018. godine. MSFI 15 uspostavlja model od pet koraka koji se primjenjuje na prihode iz ugovora sa kupcima (uz ograničen broj izuzetaka), nezavisno od vrste prihoda ili industrije. Zahtjevi standarda se, takođe, primjenjuju i na priznavanje i mjerenje dobitaka i gubitaka od prodaje neke nefinansijske imovine, koja nije posljedica uobičajenih aktivnosti Banke (npr. prodaja stalne materijalne ili nematerijalne imovine). Standard zahtjeva detaljna objelodanjivanja, uključujući razvrstavanje ukupnih prihoda, informacije o činidbenim obavezama iz ugovora, promjene u stanju imovine i obaveza po osnovu ugovora između perioda, kao i ključne procjene. Rukovodstvo Banke ne očekuje da će zahtjevi ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.

- **MRS 40: Transfer na investicione nekretnine (Izmjene)**

Izmjene i dopune standarda su primjenjive za period počev od ili posle 1. januara 2018. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primene. Izmjene standarda ukazuju kada entitet treba da uradi transfer imovine, uključujući i imovinu u pripremi ili razvoju u, ili iz investicionih nekretnina. Izmjene i dopune navode da promena upotrebe nastaje kada imovine ispuni, ili prestane da ispunjava, definiciju investicione nekretnine i postoje dokazi promene upotrebe iste. Promena namere rukovodstva u vezi sa načinom korišćenja imovine ne pruža dokaze o promeni upotrebe iste. Rukovodstvo banke ne očekuje se da će izmjene ovog standarda imati uticaj na finansijske izvještaje Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.1 Primjena i izmjena novih MSFI/MRS (nastavak)

- **IFRIC tumačenje 22: Transakcije u stranoj valuti i avansno razmatranje**

Tumačenje je primjenljivo za period počev od ili posle 1. januara 2018. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Data interpretacija tumači računovodstvo transakcija koje obuhvataju avansni prijem ili naplatu u stranoj valuti. Tumačenje obuhvata transakcije u stranoj valuti u situaciji kada entitet priznaje nemonetarna sredstva ili obaveze, nastale zbog avansnog prijema ili plaćanja, a prije nego što entitet prizna relevantnu imovinu, trošak ili prihod. Interpretacija navodi da datum transakcije, za svrhu određivanja odgovarajućeg deviznog kursa, je datum inicijalnog priznavanja nemonetarnog unaprijed plaćenog sredstva ili obaveze za odložene prihode. Ukoliko postoji više transakcija avansnog prijema ili plaćanja, u tim situacijama entitet mora da odredi datum transakcije za svaku transakciju avansnog prijema ili plaćanja. Rukovodstvo banke ne očekuje se da će izmjene ovog standarda imati uticaj na finansijske izvještaje Banke.

- **MSFI 9: Finansijski instrumenti (Izmjena)**

Izmjena i dopune standarda su primjenljive za period od ili posle 1. januara 2019. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Kada se finansijska obaveza vrednuje pomoću metode amortizovanog troška i kada nastupi modifikacija iz koje ne proizilazi prestanak priznavanja, u tom slučaju dobitak ili gubitak bi trebalo odmah priznati u okviru bilansa uspjeha tekućeg perioda. Dobitak ili gubitak se obračunava kao razlika između originalnih ugovorenih novčanih tokova i modifikovanih novčanih tokova diskontovanih na sadašnju vrijednost pomoću originalne efektivne kamatne stope. Dobitak ili gubitak se ne može razgraničiti na preostali period trajanja finansijskog instrumenta, što predstavlja promjenu u odnosu na praksu dopuštenu standardom MRS 39. Rukovodstvo banke ne očekuje se da će izmjene ovog standarda imati uticaj na finansijske izvještaje Banke.

- **MSFI 16: Lizing**

U januaru 2016. godine, IASB je izdao MSFI 16 koji je na snazi na dan ili nakon 1. januara 2019. godine. MSFI 16 zamenjuje postojeće smernice za obračunavanje zakupa u MRS 17 Lizing, IFRIC 4 - Utvrđivanje da li ugovor sadrži zakup, SIC-15 Operativni lizing - Poticaji i SIC-27 Evaluacija supstanci transakcija koje uključuju pravni oblik zakupa.

MSFI 16 uvodi jedinstveni model obračuna lizinga za zakupce. Zakupac priznaje imovinu koja se odnosi na pravo korišćenja i predstavlja njeno pravo da koristi osnovnu imovinu i obavezu zakupa koja predstavlja njenu obavezu za plaćanje lizinga. Postoje izuzeci od priznavanja lizinga i to za kratkoročne ugovore o zakupu (kraće od 12 meseci) i ugovore o zakupu predmeta male vrijednosti.

Za svaki ugovor o zakupu se procjenjuje da li sadrži zakup, tj. da li ugovor nosi pravo na kontrolu korišćenja identifikovane imovine u ugovorenom periodu u zamjenu za naknadu.

Imovina sa pravom korišćenja i obaveza zakupa priznaju se na datum početka zakupa. Imovina se početno vrednuje po nabavnoj vrijednosti i naknadno amortizuje od datuma početka do perioda zakupa. Banka će koristiti linearnu metodu amortizacije.

Obaveza za lizing se inicijalno mjeri po sadašnjoj vrijednosti plaćanja zakupnina koje nisu plaćene na datum početka primjene, diskontovana korišćenjem kamatne stope implicitne u zakupu ili, ako se stopa ne može lako utvrditi, stopa zaduživanja zakupca. Plaćanja po osnovu zakupa obuhvataju fiksne zakupnine, varijabilna plaćanja zakupnina koja zavise od indeksa ili stope, iznose za koje se očekuje da će biti plaćeni u okviru garancije rezidualne vrijednosti i plaćanja za zakup u opcionom periodu produženja ako je zakupac procijenio da će iskoristiti opcije i kazne za prijevremeno raskidanje ugovora ako rok zakupa odražava zakupca koji koristi opciju raskida. Nakon toga, knjigovodstveni iznos obaveze po osnovu lizinga uvećava se za kamatu po važećoj diskontnoj stopi, umanjenoj za izvršene isplate lizinga i eventualno ponovo procjenjuje u skladu sa izmenom lizinga.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.1 Primjena i izmjena novih MSFI/MRS (nastavak)

Računovodstvo zakupodavca ostaje slično važećem standardu MRS 17, tj. zakupodavac nastavlja klasifikovati lizing kao finansijski ili operativni lizing.

Centralna Banka Crne Gore je Obavještenjem broj 03-105-1/2019 od 9.01.2019. odložila primjenu MSFI 16 do 1.1.2020. godine.

- **MSFI 17: Ugovori o osiguranju**

Standard je primenljiv počev od ili posle 1. januara 2022. godine. MSFI 17 mijenja MSFI 4, koji je dao kompanijama izuzeće od pravila da vode računovodstvo za ugovore o osiguranju koristeći postojeće prakse. Kao konsekvencija, bilo je teško za investitore da uporede i razluče finansijske performanse od ostalih sličnih ugovora o osiguranju. MSFI 17 je standard baziran na jedinstvenom principu koji se odnosi na sve tipove ugovora o osiguranju, uključujući ugovore o reosiguranju. Standard zahtjeva priznavanje i vrednovanje grupa ugovora o osiguranju na: i) sadašnju vrednost budućih novčanih tokova usklađenu rizikom (izrada novčanih tokova) koja inkorporira sve dostupne informacije o novčanim tokovima na način da su konzistentni sa vidljivim tržišnim informacijama; plus (ako je vrijednost obaveza) ili minus (ako se ova vrijednost odnosi na aktivu) ii) iznos koji predstavlja nezasaženi profit u grupi ugovora (ugovorena uslužna margina). Osiguravatelji će priznati profit od grupe ugovora o osiguranju tokom osiguravajućeg perioda kao da nemaju rizik. Ukoliko grupa ugovora jeste ili postane generator gubitka, entitet će priznati gubitak trenutno. Ne očekuje se da će zahtjevi ovog standarda imati značajnog uticaja na finansijske izvještaje Banke.

- **IFRIC tumačenje 23: Neizvjesnost u pogledu tretmana poreza na dobit**

Tumačenje je primjenljivo za periode počev od 1. januara 2019. godine ili kasnije. MRS 12 određuje na koji način se računaju tekući i odloženi porez, ali ne i kako se reflektuju efekti neizvjesnosti. Interpretacija pojašnjava kako da se primjene zahtjevi priznavanja i vrednovanja u skladu sa MRS 12 kada postoji neizvjesnost tretmana poreza na dobit. Entitet bi trebao da utvrdi da li razmatra svaki neizvjesni poreski tretman odvojeno ili zajedno sa jednim ili više drugih neizvjesnih poreskih tretmana na osnovu pristupa koji bolje predviđa razrešenje neizvjesnosti. Entitet će pretpostaviti da će poreski organi preispitivati iznose na koje imaju pravo i potpuno znanje o svim informacijama kada vrše ta ispitivanja. Ukoliko entitet zaključi da nije vjerovatno da će poreski organ prihvatiti neizvjestan poreski tretman, efekat neizvjesnosti će se reflektovati u utvrđivanju povezane oporezive dobiti ili gubitka, poreske osnovice, neiskorišćenih poreskih gubitaka, neiskorišćenih poreskih kredita ili poreskih stopa, koristeći ili najvjerovatniji iznos očekivane vrijednosti, u zavisnosti koji metod entitet očekuje da će bolje predvidjeti razrešenje neizvjesnosti. Entitet će reflektovati efekat promjene činjenica i pretpostavki ili novih informacija koje utiču na odluku ili procjenu koju zahtjeva interpretacija kao promjena u računovodstvenoj procjeni. Primjeri izmene u činjenicama i pretpostavkama ili ovim informacijama koje mogu rezultirati u ponovnoj procjeni odluke ili uradjene procjene, ali nisu limitirani samo na taj momenat, se odnose na ispitivanja ili akcije od strane poreskih organa, izmjene u pravilima uspostavljenim od strane poreskih organa ili isteka prava poreske uprave da ispituje ili preispituje poreski tretman. Nedostatak saglasnosti ili nesaglasnosti od strane poreskih organa sa poreskim tretmanom, izdvojeno, neće najvjerovatnije konstituisati izmjene u činjenicama i pretpostavkama ili novim informacijama koje utiču na odluke i procjene koje se zahtjevaju od strane Interpretacije. Banka trenutno procjenjuje uticaj interpretacije na finansijske izvještaje.

- **MRS 19: Primanja zaposlenih (Izmjene)**

Izmjene i dopune standarda su primjenljive za period od ili posle 1. januara 2019. godine. Izmjene zahtjevaju od entiteta da: koriste ažurirane pretpostavke za određivanje tekućih troškova usluge i neto kamata za preostali period nakon izmjene, skraćivanja ili poravnanje plana; da priznaju u okviru bilansa uspjeha kao dio troškova perioda ili kao dobitak ili gubitak usled poravnanja bilo koji manjak ili višak, čak i ako navedeni višak prethodno

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.1 Primjena i izmjena novih MSFI/MRS (nastavak)

nije priznat usled uticaja gornje granice priznavanja sredstava. Rukovodstvo Banke ne očekuje da će zahtjevi ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.

- **MRS 1: Presentacija finansijskih izvještaja i MRS 8: Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške (Izmene)**

Izmjene i dopune standarda su primjenljive za period od ili posle 1. januara 2020. godine. Izmjene zahtjevaju od entiteta da: koriste konzistentnu definiciju materijalnosti u svim MSFI i Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje; da razjasne objašnjenje definicije materijalnosti; da uključe smjernice iz MRS 1 vezano za nematerijalne informacije. Rukovodstvo Banke ne očekuje da će zahtjevi ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.

Za sledeća nova objelodanjivanja ne očekuje se da će, kada budu usvojena, imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke:

- Mogućnost prijevremene otplate sa negativnom naknadom – izmjene MSFI 9 (objavljene 12. oktobra 2017. godine i stupaju na snagu za periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Dugoročna ulaganja u pridružena pravna lica i zajednička ulaganja – izmene MRS 28 (objavljene 12. oktobra 2017. godine i stupaju na snagu za periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Godišnja poboljšanja ciklusa MSFI 2015 – 2017 – izmene MSFI 3, MSFI 11, MRS 12 i MRS 23 (obelodanjeni 12. decembra 2017. godine i stupaju na snagu za periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
 - o Primjena MSFI 9 Finansijski instrumenti sa MSFI 4 Ugovori o osiguranju – Izmjene MSFI 4 (objavljene 12. septembra 2016. godine i stupaju na snagu, u zavisnosti od pristupa, za periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine za pravna lica koja izaberu da primjene opciju prijevremenog izuzeća ili kada entitet prvo primenjuje MSFI 9 koristi se pristup preklapanja),
 - o Poslovne kombinacije – izmjene MSFI 3 (objavljene 22. oktobra 2018. godine i stupaju na snagu za periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2020. godine).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.2. Priznavanje prihoda i rashoda

3.2.1 Kamata

Prihodi i rashodi po osnovu kamata se priznaju u bilansu uspjeha uz primjenu metode efektivne kamatne stope. Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja cijene amortizacije finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovornih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškove transakcije i svih drugih premija ili popusta.

3.2.2 Naknade i provizije

Prihodi i rashodi naknada i provizijas u po osnovu finansijskih usluga koje pruža i dobija Banka, a uključuju usluge platnog prometa i druge bankarske usluge. Ostale naknade i provizije uglavnom se odnose na transakcije i naknade za usluge, koje su priznate u bilansu uspjeha, kao što su usluge koje se pružaju ili primaju.

3.2.3 Neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu

Neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu uključuju dobitke i gubitke od devizne razmjene, dobitke i gubitke od prodaje finansijskih sredstva koja se drže radi trgovanja.

3.2.4 Troškovi operativnog lizinga

Banka je u operativnom lizingu kao zakupoprimac. Plaćanja po osnovu operativnih zakupa iskazuju se u bilansu uspjeha na ravnomjernoj osnovi tokom trajanja zakupa. Podsticaji kod zakupa priznaju se kao sastavni dio ukupnog troška zakupa, kroz trajanje zakupa.

3.2.5 Porez na dobit i ostali porezi

Trošak poreza se sastoji od tekućeg i odloženog poreza. Trošak poreza se priznaje u bilansu uspjeha, osim kada se odnosi na stavke priznate direktno u kapital, koji je u tom slučaju priznat u kapitalu.

3.2.6 Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica. Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice. Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

3.2.7 Odloženi porez

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti

Od 1. januara 2018. godine, Banka je usvojila Medjunarodni Standard Finansijskog Izvještavanja 9 'Finansijski instrumenti' (MSFI 9) izdat od strane MRSB-a u Julu 2014. godine, a odobren je 2016. godine od strane EU. Usvajanjem ovog standarda uslijedile su promjene računovodstvenih politika za klasifikaciju i mjerenje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza, kao i za obezvređenje finansijskih sredstava. MSFI 9 značajno mijenja MSFI 7 u dijelu „Finansijski instrumenti: obelodanjivanje“ zbog kojih je obelodanjivanje informacija o finansijskim instrumentima prilagođeno novim zahtjevima.

Kao što je dozvoljeno prelaznim odredbama MSFI 9, Banka je odlučila da ne kroiguje uporedne iznose za prethodnu finansijsku 2017. godinu. Kao rezultat toga, kolone uporednog perioda u finansijskim izvještajima 2018. godine odražavaju strukturu korištenu u finansijskim izvještajima za 2017. godinu. Takođe, obelodanjivanja uporednog perioda u napomenama se zasnivaju na originalnim zahtjevima klasifikacije i mjerenja MRS-a 39 (koji je zamjenjen MSFI-om 9) i MSFI-om 7 (pre izmjena koje proizilaze iz MSFI 9). Zbog toga su objavljene računovodstvene politike relevantne za finansijske instrumente u skladu sa MRS 39.

3.3.1. Finansijski uticaj implemtacije MSFI 9

3.3.1.1. Klasifikacija i vrednovanje finansijskih instrumenata

Tabela u nastavku prikazuje promjene između kategorija mjerenja i knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza prema MRS 39 i MSFI 9 na dan 1. januara 2018. godine. Da bi se ilustrovao uticaj tranzicije, efekti su objelodanjeni u odnosu na originalne bilansne pozicije koje odražavaju zahtjeve MRS 39.

U 000 EUR	MRS 39 kategorija mjerjenja	MSFI 9 kategorija mjerjenja	Knjigovodstvena vrijednost MRS 39	Knjigovodstven a vrijednost MSFI 9	Efekat Ponovno vrednovanje	Reklasifika cija
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	Amortizovana vrijednost	Amortizovana vrijednost	57,502	57,332	(170)	-
Kreditni i potraživanja od banaka	Amortizovana vrijednost	Amortizovana vrijednost	29,843	29,838	(5)	-
Kreditni i potraživanja od klijenata	Amortizovana vrijednost	Amortizovana vrijednost	299,919	298,336	(1,583)	-
Lizing	Amortizovana vrijednost	Amortizovana vrijednost	31	31	-	-
Ostala aktiva	Amortizovana vrijednost	Amortizovana vrijednost	473	477	4	-
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (Dužnički instrumenti)	HOV koje se vrednuju po FV kroz kapital	HOV koje se vrednuju po FV kroz ukupan ostali rezultat	21,963	54,314	(337)	32,688
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (Vlasnički instrument)			999	999	-	-
Finansijska sredstva koja se drže do roka dospelja (Dužnički instrumenti)	Amortizovana vrijednost	Amortizovana vrijednost	64,874	34,043	146	(30,977)
Ukupna finansijska sredstva			475,604	475,370	(1,945)	
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	Amortizovana vrijednost	Amortizovana vrijednost	417,110	417,110	-	-
Ukupne finansijske obaveze			417,110	417,110		
Vanbilansne izloženosti	Amortizovana vrijednost	Amortizovana vrijednost	47,674	47,700	26	-
Ukupna vanbilansna izloženost			47,674	47,700	26	
Ukupan efekat prelaska na IFRS 9					(1,919)	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.1. Finansijski uticaj imlementacije MSFI 9 (nastavak)

3.3.1.2. Usklađivanje ispravki vrijednosti (nastavak)

Sledeća tabela usklađuje iznose ispravki vrijednosti na dan 31. decembra 2017. godine na osnovu modela nastalog gubitka MRS-a 39 sa iznosima na dan 1. januara 2018. godine po MSFI 9 modelu očekivanog kreditnog gubitka:

u 000 EUR	31.12.2017 (MRS 39/MRS 37)	Reprocjena +/-	1.1.2018 (MSFI 9)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	-	(170)	(170)
Kreditni i potraživanja od banaka	(34)	(6)	(40)
Kreditni i potraživanja od klijenata	(15,485)	(1,582)	(17,067)
HOV koje se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti	(365)	146	(219)
HOV koje se vrednuju kroz ostali ukupni rezultat	-	(337)	(337)
Lizing	(6)	-	(6)
Ostala aktiva	(1,238)	4	(1,234)
Vanbilans	(955)	26	(929)
Ukupno	(18,083)	(1,919)	(20,002)

3.3.2. Finansijski instrumenti

Finansijski instrument je bilo koji ugovor koji dovodi do povećanja finansijskih sredstava jedne ugovorene strane i finansijske obaveze ili instrumenta kapitala druge ugovorne strane. U skladu sa MSFI 9 (kao i MRS 39), sva finansijska sredstva i obaveze - koji takođe uključuju derivativne finansijske instrumente - moraju se priznati u bilansu stanja i mjeriti u skladu sa svojim dodijeljenim kategorijama.

3.3.3. Metode mjerenja finansijskih instrumenata

Postoje dvije primarne metode mjerenja finansijskih sredstava i obaveza.

i. Amortizovani trošak i efektivna kamatna stopa

Amortizovani trošak je iznos po kojem se finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza mjeri početnim priznavanjem minus otplata glavnice, plus ili minus kumulativna amortizacija koristeći metod efektivne kamatne stope za razlike između tog početnog iznosa i iznosa dospjeća. Za finansijska sredstva iznos se usklađuje za bilo koja umanjenja za gubitke.

Efektivna kamatna stopa (EKS) je stopa koja diskontuje procijenjene buduće tokove novca kroz očekivani životni vijek finansijskog sredstva ili finansijske obaveze na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva (tj. amortizovani trošak prije prilagođavanja za bilo koji gubitak) ili d amortiziranog troška finansijske obaveze. Procijenjeni novčani tokovi uzimaju u obzir sve ugovorne uslove finansijskog instrumenta, ali zanemaruju očekivane kreditne gubitke. Obračun uključuje transakcijske troškove, naknade za izdavanje koje su sastavni dio EKS-a i sve ostale premije i diskonte u nominalnom iznosu.

Za kupljena ili originalno kreditno obezvrijeđena finansijska sredstva („POCI“, vidjeti dio „Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata po MSFI 9“), koristi se kreditno podešena EKS. To je stopa koja tačno diskontuje procijenjene buduće novčane tokove koji uzimaju u obzir očekivane kreditne gubitke po amortizovanoj vrijednosti finansijskog sredstva.

EKS se koristi za priznavanje prihoda i rashoda od kamata. Prihod od kamata se obračunava na sljedeći način:

- EKS primjenjena na bruto knjigovodstvenu vrijednost za finansijska sredstva koja nisu kreditno obezvrijeđena (Stage 1 i Stage 2, vidjeti dio „Obezvrijeđenje finansijskih instrumenata“);

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.3 Metode mjerenja finansijskih instrumenata (nastavak)

- EKS primjenjena na amortizovani trošak za finansijska sredstva koja su kreditno obezvrijeđena (Stage 3, vidjeti „Obezvrijeđenje finansijskih instrumenata“); i

- Kreditno podešena EKS se primjenjuje na amortizovani trošak za finansijsku imovinu POCl.

Prema MRS-u 39, EKS se primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskih sredstava i za finansijska sredstva koja su pojedinačno obezvrijeđena, do amortizovanog troška.

Rashod od kamata se obračunava primjenom efektivne kamatne stope na amortizovani trošak finansijske obaveze.

ii. Fer vrijednost

Fer vrijednost je cijena koja bi bila primljena ako bi se sredstvo prodalo ili platilo ako bi se obaveza prenijela urednom transakcijom između učesnika na tržištu na datum mjerenja. Definicija se primjenjuje na mjerenje fer vrijednosti nefinansijskih sredstava i obaveza.

3.3.4 Početno priznavanje i mjerenje

i. Početno priznavanje

Finansijski instrumenti se početno priznaju kada Banka postane strana ugovornih odredbi instrumenta. Redovne (spot) kupovine i prodaje finansijskih sredstava priznaju se na datum namirenja, tj. na datum kada je sredstvo isporučeno.

ii. Početno mjerenje

Finansijski instrumenti se početno mjere po fer vrijednosti uključujući transakcijske troškove (osim za finansijske instrumente po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, za koje se transakcijski troškovi priznaju direktno u bilansu uspjeha). U većini slučajeva, fer vrijednost prilikom početnog priznavanja jednaka je cijeni transakcije, tj. cijeni koja je prenešena da bi se proizvelo ili steklo finansijsko sredstvo ili primljenok cijeni za izdavanje ili preuzimanje finansijske obaveze.

3.3.5 Klasifikacija i naknadno vrednovanje finansijskih sredstava u okviru MSFI 9

Prema MSFI 9, klasifikacija i naknadno mjerenje finansijskih sredstava zavisi od dva kriterijuma.

- i. Poslovni model za upravljanje finansijskim sredstvima - procjena se fokusira na to da li je finansijsko sredstvo dio portfelja u kojem se imovina drži kako bi se prikupili ugovorni novčani tokovi, kako bi se prikupili ugovorni novčani tokovi i prodala sredstva, ili se drže u drugim poslovnim modelima.
- ii. Karakteristike novčanog toka finansijskih sredstava - procjena je fokusirana na to da li ugovoreni uslovi finansijskog sredstva proizilaze na određenim datumima za novčane tokove koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate („SPPI“) na preostali iznos glavnice.

Primjena ovih kriterijuma dovodi do klasifikacije finansijskih sredstava u tri kategorije mjerenja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3 MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.5 Klasifikacija i naknadno vrednovanje finansijskih sredstava u okviru MSFI 9 (nastavak)

3.3.5.1 Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti

Finansijska sredstva se mjere po amortizovanoj vrijednosti tj. trošku ako se drže u poslovnom modelu čiji je cilj prikupljanje ugovornih novčanih tokova, I takvi ugovorni novčani tokovi su SPPI.

U bilansu stanja ova sredstva se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti, tj. bruto knjigovodstvenoj vrijednosti umanjenoj za ispravak vrijednosti kreditnog gubitka. Oni su prikazani u okviru pozicije „Finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti“. Novčana sredstva uključuju samo potraživanja (depozite) od centralnih banaka i kreditnih institucija koji se isplaćuju na zahtjev. Isplata po zahtjevu znači da se sredstva mogu povući sa računa u bilo koje vrijeme sa rokom isplate od jednog radnog dana ili 24h. Minimum obavezne rezerve je takođe prikazan u ovoj stavci.

Prihod od kamata na ovim sredstvima se izračunava metodom efektivne kamate i uključuje se u poziciju „Prihodi od kamata i slični prihodi“ u okviru pozicije „Neto prihod od kamata“ u bilansu uspjeha. Dobici ili gubici od umanjenja vrijednosti uključeni su u stavku „Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha“. Dobici i gubici nastali od prestanka priznavanja (kao što je prodaja) prikazani su pod pozicijom „Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“.

U Banci, finansijska sredstva koja se mjere po amortizovanom trošku predstavljaju najveću kategoriju mjerenja, koja uključuje većinu kreditnih poslova prema klijentima, međubankarsko kreditno poslovanje (uključujući obrnute repo transakcije), depozite kod centralnih banaka, iznose u toku poravnanja, trgovinu i druga potraživanja.

Ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti koje se mjere po amortizovanom trošku su zbog različitih poslovnih ciljeva (kao što su ispunjavanje internih / eksternih zahtjeva za rizik likvidnosti i efikasno plasiranje strukturnog viška likvidnosti, strateške pozicije koje su donešene od strane Odbora direktora, podsticanje i čuvanje dobrih poslovnih odnosa sa klijentima, zamjena poslova kreditiranja ili druge aktivnosti za poboljšanje poslovnog prinosa). Zajednička osobina ovih finansijskih instrumenata je da njihova značajna i česta prodaja nije očekivana.

3.3.5.2 Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat

Dužnička finansijska sredstva se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (FVOCI) ako su njihovi ugovoreni novčani tokovi u skladu sa SPPI i drže se unutar poslovnog modela čiji je cilj prikupljanje ugovornih novčanih tokova i prodaja sredstava. U bilansu stanja, oni su uključeni kao „hartije od vrijednosti“ u okviru pozicije „Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupan ostali rezultat“.

Prihodi od kamata na ovu vrstu sredstava izračunavaju se primjenom metode efektivne kamatne stope i uključeni su u stavku „Prihodi od kamata i slični prihodi“ pod pozicijom „Neto prihod od kamata“ u bilansu uspjeha. Dobici i gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se kroz bilans uspjeha u stavci „Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha“ sa suprotnim unosom u Ukupan ostali rezultat, a ne u odnosu na vrijednost sredstva. Kao rezultat, efekat priznat kroz bilans uspjeha je isti kao i kod finansijskih sredstava koja se mjere po amortizovanoj vrijednosti.

Razlika između fer vrijednosti po kojoj se imovina iskazuje u bilansu stanja i komponente amortizovanog troška priznaje se kao akumulirani ukupni ostali rezultat u kapitalu u okviru „Ostalih rezervi“ u izvještaju o promjenama u kapitalu. Promjena za period iskazana je kao ukupni ostali rezultat u izvještaju o Ukupnom ostalom rezultatu u „Nerealizovani neto dobitak / (gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata po fer

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3 MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.5 Klasifikacija i naknadno vrednovanje finansijskih sredstava u okviru MSFI 9 (nastavak)

3.3.5.2 Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (nastavak)

vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, prije oporezivanja ". Kada se finansijsko sredstvo prestaje priznavati, iznos koji je prethodno akumuliran u Ukupnom ostalom rezultatu se reklasifikuje kroz bilans uspjeha i iskazuje u okviru „ Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha “.

Banka klasifikuje ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti mjerene po Fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVOCI). Oni su dio „held to collect and sell“ poslovnih modela. Slično dužničkim instrumentima, imovina koja se vrednuje po amortizovanoj vrijednosti, odnosi se na različite poslovne ciljeve kao što su ispunjavanje zahtjeva internog / eksternog rizika likvidnosti i efektivno plasiranje viška strukturne likvidnosti, strateških pozicija koje su donešene od strane Odbora direktora, potsticanje i čuvanje dobrih poslovnih odnosa sa klijentima, zamjena poslova kreditiranja ili druge aktivnosti za poboljšanje prinosa. Zajednički atribut za ulaganje u dužničke instrumente po FVOCI je da je aktivna optimizacija prinosa putem prodaje je sastavni dio postizanja ciljeva. Prodaja se vrši kako bi se optimizovala pozicija likvidnosti ili ostvarila dobit ili gubitak po fer vrijednosti. Kao rezultat toga, poslovni ciljevi se postižu prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom hartija od vrijednosti .

Za određena ulaganja u vlasničke instrumente koji se ne drže radi trgovanja, Banka koristi opciju za njihovo mjerenje po FVOCI. Ovaj izbor se primjenjuje na strateške, značajne investicije u bankarske poslovne odnose (osim za poslove osiguranja). Dobici ili gubici po fer vrijednosti za period iskazani su u izvještaju Ukupni ostali rezultat u stavci „ Nerealizovani neto dobitak po osnovu finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, prije oporezivanja “. Kumulativni dobiti ili gubici su uključeni pod pozicijom „Ostale rezerve “ u izvještaju o promjenama u kapitalu. Iznos priznat u Ukupnom ostalom rezultatu se ne reklasifikuje kroz bilans uspjeha. Nakon prestanka priznavanja ulaganja u vlasničke/kapitalne instrumente u FVOCI, iznos akumuliran u Ukupnom ostalom rezultatu se prenosi u zadržanu dobit.

3.3.5.3. Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Postoje različiti razlozi zbog kojih se dodjeljuje finansijskim sredstvima kategorija mjerenja Fer vrijednost kroz bilans uspjeha (FVPL):

Finansijska sredstva čiji se ugovorni novčani tokovi ne smatraju SPPI automatski se mjere po FVPL. U poslovanju Banke to se odnosi na određene kredite klijentima i dužničke hartije od vrijednosti. Glavni razlog za neuspjeh u procjeni SPPI je da imaju karakteristike koje se ne slažu sa kamatama koje ne prolaze kvantitativno testiranje koje zahtijeva MSFI 9.

Izvor mjerenja FVPL odnosi se na finansijska sredstva koja su dio preostalih poslovnih modela, tj. koja se ne drže radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova niti se drže radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ili prodaje sredstva. Za ova finansijska sredstva se generalno očekuje prodaja prije njihovog dospeća ili se njima upravlja i njihov učinak se procenjuje na osnovu fer vrednosti. Takvi poslovni modeli su tipični za imovinu koja se drži radi trgovanja, imovinu čija se očekivana vrijednost prvenstveno ostvaruje kroz prodaju, kao što su ulaganja u sekuritizacije.

Banka nije imala takvu klasifikaciju na 31.12.2018. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.6 Klasifikacija i naknadno mjerenje finansijskih obaveza prema MSFI 9

Finansijske obaveze se mogu klasifikovati prema kategoriji mjerenja po amortizacionoj vrijednosti ili po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

3.3.6.1 Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti

Za njihovu prezentaciju u bilansu stanja koristi se pozicija "Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti". Obaveze su dalje podijeljene na "Depoziti banaka i centralnih banaka", "Depoziti klijenata" i "Krediti banaka i centralnih banaka", "Krediti klijenata".

Nastali troškovi kamata se iskazuju u stavci "Rashodi kamata i slični rashodi" pod "Neto prihodi od kamata" u bilansu uspjeha.

3.3.6.2 Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVPL)

Finansijske obaveze u kategoriji mjerenja FVPL sastoje se iz obaveza koje se drže radi trgovanja i one koje su označene kao FVPL.

Banka nije imala takvu klasifikaciju na 31.12.2018. godine.

3.3.7 Klasifikacija, naknadno vrednovanje i stavke finansijskih instrumenata u bilansu stanja prema MRS 39

Što se tiče uporednog perioda informacija o finansijskim instrumentima u skladu sa MRS 39, Banka koristi sledeće kategorije finansijskih instrumenata:

- finansijska sredstva ili finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha;
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju;
- sredstva koja se drže do dospelosti;
- krediti i potraživanja; i
- finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti.

3.3.7.1 Gotovina i gotovinski saldo u uporednom periodu

Novčana sredstva uključuju samo potraživanja (depozite) od centralnih banaka i kreditnih institucija koje se isplaćuju na zahtjev. Isplata po zahtjevu znači da se sredstva mogu povući sa računa u bilo koje vrijeme sa rokom isplate od jednog radnog dana ili 24h. Obavezna rezerva su je takođe prikazana u okviru ove stavke.

3.3.7.2. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju u uporednom periodu

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju uključuju dužničke i vlasničke hartije od vrijednosti, kao i druge udjele u subjektima koji imaju manji od značajnog uticaja. Učešća u kapitalu klasifikovana kao raspoloživa za prodaju su ona koja se ne klasifikuju kao sredstva koja se drže radi trgovanja niti se vode po fer vrijednosti kroz profit i gubitak. Dužničke hartije od vrijednosti u ovoj kategoriji su one koje se namjeravaju držati na neodređeno vrijeme i koje se mogu prodati kao odgovor na potrebe za likvidnošću ili kao odgovor na promjene tržišnih uslova.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se vrednuju po fer vrijednosti. Ova sredstva se na bilansu stanja obelodanjavaju pod "Finansijska sredstva dostupna za prodaju".

Nerealizovani dobiti i gubici se priznaju u OCI i iskazuju u "Rezerva -raspoloživo za prodaju" sve dok se finansijsko sredstvo ne otuđi ili ne obezvrijedi. Ako su sredstva raspoloživa za prodaju otuđena ili

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.7 Klasifikacija, naknadno vrednovanje i stavke finansijskih instrumenata u bilansu stanja prema MRS 39 (nastavak)

3.3.7.2. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju u uporednom periodu (nastavak)

obezvrijeđena, kumulativna dobit ili gubitak prethodno priznat u OCI se reklasifikuje kroz profit ili gubitak i iskazuje u stavci „Dobici / gubici od finansijskih sredstava i obaveza koji se ne mjere po fer vrijednosti kroz profit ili gubitak, neto “u slučaju prodaje ili u stavci “Neto gubitak od umanjenja vrijednosti finansijskih sredstava” u slučaju umanjenja vrijednosti.

Prihodi od kamata finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju se iskazuju u stavci “Neto prihodi od kamata”. Prihodi od dividendi su prikazani u stavci “Prihod od dividendi”.

3.3.7.3 Finansijska sredstva koja se drže do dospijea u uporednom periodu

Prema MRS 39, nederivativna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim rokom dospeća klasifikuju se kao sredstva koja se drže do dospeća i iskazuju se u bilansu stanja kao „Finansijska sredstva koja se drže do dospeća“ ako Banka ima nameru i sposobnost držati ih do datuma dospijea. Nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva koja se drže do dospijea mjere se po amortizovanoj vrijednosti. Amortizovani trošak izračunava se uzimajući u obzir sve popuste, premije i / ili troškove transakcije koji su sastavni dio efektivne kamatne stope.

Kamata zarađena na finansijskim sredstvima koja se drže do dospijea iskazana je u bilansu uspjeha pod stavkom „Neto prihod od kamata“. Gubici nastali zbog umanjenja vrijednosti finansijskih sredstava prikazani su kao „Neto gubitak od umanjenja vrijednosti finansijskih sredstava“.

3.3.7.4 Krediti i potraživanja u uporednom periodu

Stavka u bilansu stanja “Kredit i potraživanja od banaka” uključuju finansijske instrumente koji su raspoređeni po MRS 39 u kategoriji kredit i potraživanja, sa ugovornim dospijecom dužim od 24 sata. Stavke bilansa stanja „Kredit i potraživanja od klijenata “ uključuju finansijske instrumente koji se alociraju na kategoriju kredita i potraživanja finansijskog instrumenta bez obzira na ugovoreno dospijee. Pored toga, potraživanja po osnovu finansijskog lizinga koja se obračunavaju koristeći MRS 17 prikazana su u okviru ovih stavki bilansa stanja.

Prema MRS 39, kredit i potraživanja su nederivativna finansijska sredstva (uključujući dužničke hartije od vrijednosti) sa fiksnim ili odredivim plaćanjima koja se ne kotiraju na aktivnom tržištu, osim:

- one koje Banka namjerava prodati odmah ili u kratkom roku, i one koje Banka po početnom priznavanju označi po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka;
- one koje Banka, nakon početnog priznavanja, odredi kao raspoložive za prodaju; ili
- one za koje Banka ne može da povratiti sve početne investicije, osim u slučaju kreditnog pogoršanja.

Nakon početnog priznavanja, kredit i potraživanja se mjere po amortizovanoj vrijednosti. Potraživanja po osnovu finansijskog lizinga naknadno se mjere kako je navedeno u poglavlju „Lizing“. Prihodi od kamata uključeni su u stavku „Neto prihod od kamata“ u bilansu uspjeha.

Gubici od umanjenja vrijednosti koji proizlaze iz kredita i potraživanja priznaju se u bilansu uspjeha pod stavkom „Neto gubitak od umanjenja vrijednosti finansijskih sredstava“.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.7. Klasifikacija, naknadno vrednovanje i stavke finansijskih instrumenata u bilansu stanja prema MRS 39 (nastavak)

3.3.7.5 Finasijske obaveze koje se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti u uporednom period

Finansijske obaveze se mjere po amortizovanoj vrijednosti, osim ako se mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Za prezentaciju u bilansu stanja, koristi se stavka „Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti“. Obaveze su dalje raščlanjene na „Depozite banaka“, „Depozite od klijenata“, „Depozite od kastodi poslova“, „Ostala pozajmljena sredstva“ i „Ostale finansijske obaveze“.

Nastali troškovi kamata iskazuju se u stavci „Neto prihod od kamata“ u bilansu uspjeha. Dobici i gubici od prestanka priznavanja (uglavnom otkupa) finansijskih obaveza po amortizovanoj vrijednosti iskazuju se pod stavkom „Dobici / gubici od finansijskih sredstava i obaveza koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspeha, neto“.

3.3.8 Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata u skladu sa MSFI 9

Banka priznaje gubitke po osnovu obezvrijeđenja na finansijskoj imovini dužničkog instrumenta, osim za one koja se mjere po FVPL, potraživanja po osnovu lizinga i izloženosti vanbilansnog kreditnog rizika koji proizilaze iz finansijskih garancija i određenih kreditnih obaveza. Umanjenje vrijednosti se zasniva na očekivanim kreditnim gubicima čije mjerenje odražava:

- nepristran i vjerovatno izračunat iznos koji se određuje vrednovanjem niza mogućih ishoda;
- vremensku vrijednost novca; i
- razumne i potkrepljujuće informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih ekonomskih uslova.

Iznos gubitka od umanjenja vrijednosti priznaje se kao gubitak. U svrhu mjerenja iznosa očekivanog kreditnog gubitka i priznavanja prihoda od kamata, Banka pravi razliku između tri Stege-a umanjenja vrijednosti.

Stage 1. se odnosi na finansijske instrumente za koje nije bilo značajnog povećanja kreditnog rizika od njihovog početnog priznavanja. Umanjenje vrijednosti se mjeri u iznosu 12-mjesečnog očekivanog kreditnog gubitka. Prihodi od kamata se priznaju po efektivnoj kamatnoj stopi koja se primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva.

Finansijski instrumenti u Stage-u 2. su predmet značajnog povećanja kreditnog rizika od njihovog početnog priznavanja. Umanjenje vrijednosti se mjeri u iznosu trajanja očekivanog kreditnog gubitka. Prihodi od kamata se priznaju po efektivnoj kamatnoj stopi koja se primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva (kao za Stage 1).

Finansijska sredstva u Stage-u 3 su kreditno umanjena. U pogledu primene koncepta MSFI 9 „kreditno obezvrijeđenje“, Banka je generalno usvojila pristup usklađivanja sa konceptom „default“ izloženosti.

Umanjenje vrijednosti za takva finansijska sredstva mjeri se u iznosu trajanja očekivanog kreditnog gubitka. Prihodi od kamata se priznaju po EKS na amortizovani trošak (tj. Neto knjigovodstveni iznos) finansijskog sredstva. Iz perspektive bilansa stanja, kamata se obračunava na osnovu bruto knjigovodstvene vrijednosti finansijskih sredstava. Razlika između obračunate kamate sredstava i priznatog prihoda od kamata odražava se na kontu ispravka vrijednosti (bez uticaja na gubitak od umanjenja vrijednosti).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.8. Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenta u skladu sa MSFI 9 (nastavak)

Za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti, neto knjigovodstvena vrijednost finansijskog sredstva prikazanog u bilansu stanja je razlika između bruto knjigovodstvene vrijednosti i kumulativnog gubitka. Međutim, za finansijska sredstva mjerena po FVOCI, ispravka vrijednosti gubitka se priznaje u akumuliranoj OCI, pod "Rezervom fer vrijednosti" u izvještaju o promjenama u kapitalu. Rezervisanja za gubitke po kreditnim obavezama i finansijskim garancijama prikazana su u bilansnoj stavci „ Rezervacije“.

Za finansijska sredstva koja su kreditno obezvrijeđena prilikom početnog priznavanja (POCI finansijska sredstva), trajanje očekivanih kreditnih gubitaka početno se odražavaju u kreditno usklađenoj efektivnoj kamatnoj stopi. Kao rezultat, priznanje gubitka se ne priznaje na početku. Naknadno, samo nepovoljne promjene u trajanju očekivanog kreditnog gubitaka nakon početnog priznavanja priznaju se kao ispravka, dok se povoljne promjene priznaju kao dobitak od umanjenja vrijednosti čime se povećava bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine POCl. Nema Stage-a umanjenja za finansijska sredstva POCl.

U bilansu uspjeha, gubici od umanjenja vrijednosti i dobiti na sve vrste finansijskih instrumenata su prikazani u stavci „ Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha “.

3.3.9 Ispravka vrijednosti finansijskih sredstava i kreditni rizik potencijalnih obaveza prema MRS 39

Prema MRS 39, Banka procjenjuje da li postoji u bilansu stanja objektivni dokaz da je finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava obezvrijeđeno. Finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava se smatra obezvrijeđenim ako, i samo ako, postoji objektivni dokaz da je obezvrijeđenje rezultat jednog ili više događaja koja su nastala prilikom početnog priznavanja sredstva (nastali događaj " gubitka"), i da je takav događaj uticao na očekivane buduće tokove novca tog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava.

Gubici od kreditnog rizika koji proizlaze iz potencijalnih obaveza priznaju se ako je vjerovatno da će doći do odiva resursa za podmirenje potencijalnih obaveza povezanih s kreditnim rizikom i da bi taj odliv rezultirao gubitkom.

3.3.10 Otpisi

Banka otpisuje finansijsku imovinu ili njen dio kada nema razumnih očekivanja povrata dotičnih novčanih tokova. Prilikom izvršenja otpisa, bruto knjigovodstvena vrijednost sredstva se smanjuje istovremeno sa vezanim bilansom gubitka.

Banka je utvrdila kriterijume za otpis nenadoknadivih sredstava u kreditnom poslovanju. Otpis može proizaći iz mjera za odustajanje od plaćanja, pri čemu se banka ugovorno odriče dijela postojećeg bilansa kako bi pomogla klijentima da prevaziđu finansijske poteškoće i tako poboljšaju izgled za povrat preostalog iznosa kredita (obično se to odnosi na scenarije za Corporate klijente).

U scenarijima koji nisu važili kod korporativnih klijenata, otpisi nenadoknadivih dijelova izloženosti pokreću aktivnosti izvršenja kao što su podnošenje sudskih postupaka (stečaj, likvidacija, sudski slučaj). Drugi pokretači otpisa mogu proizaći iz odluka o nesprovođenju zbog bezvrijednosti potraživanja / kolaterala ili od procjene da je potraživanje ekonomski izgubljeno. Za fizička lica, nepovratnost i vijreme i iznosi otpisa se kristalizuju tokom procesa naplate, kada postaje očigledno da se iznos se ne može naplatiti, npr. zbog tekućeg stečajnog postupka. Preostali nenaplativi saldo se otpisuje nakon procesa naplate.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3 MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.11 Prestanak priznavanja finansijskih instrumenata uključujući tretman ugovornih modifikacija

3.3.11.1 Prestanak priznavanja finansijskih sredstava

Finansijska imovina (ili, gdje je primjenjivo, dio finansijske imovine ili dio grupe sličnih finansijskih sredstava) prestaje se priznavati kada:

- su ugovorna prava na primanje novčanih tokova od sredstava istekla; ili
- Banka je prenela svoja prava na primanje novčanih tokova od sredstava ili je preuzela obavezu da isplati primljene novčane tokove u potpunosti bez značajnog kašnjenja trećoj strani u skladu sa 'pass-through' aranžmanom;
- je prenela suštinski sve rizike i nagrade povezane sa vlasništvom nad imovinom, ili
- nisu preneseni niti zadržani suštinski svi rizici i nagrade povezane sa vlasništvom nad imovinom, ali je prenesena kontrola nad imovinom.

Razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine koja se prestala priznavati i primljene naknade prikazana je u bilansu stanja u stavci „Dobici / gubici od prestanka priznavanja finansijske imovine mjerene po amortizovanoj vrijednosti“ ili, za finansijska sredstva po FVOCI, u stavci „Ostali dobiti / gubici od prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne mjere po fer vrijednosti kroz profit i gubitak. Za finansijsku imovinu mjerenu po FVPL, dobiti ili gubici od prestanka priznavanja priznaju se zajedno s mjerenim rezultatom u „Neto rezultat trgovanja“ ili „Dobici / gubici od finansijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz profit i gubitak“.

3.3.11.2 Kriterijumi prestanka priznavanja u odnosu na ugovorne modifikacije finansijskih sredstava

U normalnom toku vođenja svog kreditnog posla i u dogovoru sa dužnicima, Banka može ponovo pregovarati ili na drugi način modifikovati neke uslove ili uslove osnovnih ugovora. To može uključivati tržišne promjene u pregovorima ili ugovorne promjene koje imaju za cilj ublažavanje ili sprečavanje finansijskih poteškoća dužnika. U svrhu obuhvatanja ekonomske supstance i finansijskog efekta takvih ugovornih modifikacija, Banka je razvila set kriterijuma da bi procijenila da li su izmijenjeni uslovi bitno različiti od prvobitnih uslova. Iako su djelimično primijenjeni u okruženju MRS 39, ovi kriterijumi su dodatno prilagođeni konceptima koje donosi MSFI 9, npr. modifikacija ugovornih novčanih tokova.

Značajne modifikacije dovode do prestanka priznavanja izvornog finansijskog sredstva i inicijalnog priznavanja modifikovanog finansijskog sredstva kao novog finansijskog instrumenta. Oni uključuju sljedeće događaje:

- promjenu ugovorne strane (osim ako je to formalna promjena kao što su promjene u pravnom nazivu);
- promjenu valute ugovora (osim ako je promjena rezultat e-ercising ugrađene opcije u izvornom ugovoru uz unaprijed dogovorene uslove promjene, ili ako je nova valuta vezana za izvornu valutu);
- uvođenje ugovorne karakteristike koja nije SPPI (osim ako nije namijenjeno poboljšanju povrata od dužnika odobravanjem koncesija koje im pomažu da se oporave od finansijskih poteškoća); i
- uklanjanje ne-SPPI ugovorne karakteristike

Neki kriterijumi za ukidanje priznavanja razlikuju da li se ugovorne modifikacije primjenjuju na dužnike koji se suočavaju sa finansijskim poteškoćama. Primjena određenih modifikacija na dužnike u finansijskim poteškoćama ne smatra se značajnom jer ima za cilj poboljšanje izgleda banke da nadoknadi potraživanja prilagođavanjem rasporeda otplate na određene finansijske uslove tih dužnika. S druge strane, takve ugovorne modifikacije koje se primjenjuju na dužnike mogu se smatrati dovoljno značajnim da bi opravdale prestanak priznavanja, kao što je detaljnije objašnjeno u nastavku.

Iz ove perspektive, sljedeći kriterijumi dovode do prestanka priznavanja, osim ako se ne smatraju mjerama za odustajanje, one se primjenjuju na klijente u defaultu ili na one koje pokreću default:

- plan otplate promijenjen na način da se ponderisani preostali rok dospjeća imovine izmijeni za više od 100% i

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.11 Prestanak priznavanja finansijskih instrumenata uključujući tretman ugovornih modifikacija (nastavak)

3.3.11.2. Kriterijumi prestanka priznavanja u odnosu na ugovorne modifikacije finansijskih sredstava (nastavak)

ne manje od dvije godine u odnosu na izvorno sredstvo;

-promjena vremena / iznosa ugovornih novčanih tokova rezultirajući time da je sadašnja vrijednost modificiranih tokova gotovine (diskontovana po efektivnoj kamatnoj stopi prije modifikacije) različita za više od 10% bruto knjigovodstvene vrijednosti sredstva neposredno pre izmjene (kumulativna procjena uzimajući u obzir sve promjene koje su se dogodile u posljednjih dvanaest mjeseci); ili

-komercijalna pregovaranja pokrenuta od strane dužnika koji traže bolje uslove kao alternativu za refinansiranje dok postoji opcija prijevremene otplate / ranog raskida i dovoljno konkurentnog tržišta refinansiranja. Nadalje, troškovi koje bi nastali za dužnika u slučaju prijevremene otplate / prijevremenog raskida ugovora trebalo bi da budu ocijenjeni kao dovoljno niski da ga ne bi odvratili. Ovaj pokretač prestanka priznavanja se rijetko odnosi na kreditna sredstva u Stage 2, a nikada u Stage 3.

Ako se ugovorne modifikacije koje se smatraju mjerama oporezivanja primjenjuju na klijente koji su u statusu neispunjavanja obaveza, toliko su značajni da se kvalitativno procjenjuju kao prestanak izvornih ugovornih prava, što rezultira ukidanjem priznavanja. Primjeri takvih modifikacija su:

- novi sporazum sa bitno drugačijim uslovima potpisan je kao dio poremećenog restrukturiranja nakon sporazuma o mirovanju kojim se obustavljaju prava na izvornu imovinu;
- konsolidacija višestrukih originalnih kredita u jedan sa bitno različitim uslovima; ili
- transformacija revolving kredita u ne-revolving.

Ugovorne izmjene koje dovode do prestanka priznavanja izvornih sredstava rezultiraju početnim priznavanjem novih finansijskih sredstava. Ako je dužnik u kašnjenju ili ako značajna modifikacija dovodi do neizvršenja obaveza, onda će se novo sredstvo tretirati kao POCl. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine koja se prestala priznavati i početne fer vrijednosti nove imovine POCl-a prikazana je u bilansu uspjeha u stavci „Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha“.

Ako dužnik nije u kašnjenju ili ako značajna izmjena ne dovede do neispunjavanja obaveza, novo sredstvo priznato nakon prestanka priznavanja izvorne imovine će biti u Stage-u 1. Za kredite koji se mjere po amortizovanom trošku, neamortizirani iznos naknada / troškova transakcije razmatrane u efektivnoj kamatnoj stopi prikazane su u stavci 'Neto prihod od kamata' na datum prestanka priznavanja. Oslobođanje ispravke vrijednosti kreditnog gubitka vezanog za izvornu imovinu na datum te značajne izmjene, kao i ispravka vrijednosti kreditnog gubitka priznatog za novo sredstvo, prikazane su u stavci „Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha“. Preostala razlika je prikazana u stavci „Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“

Dobitak ili gubitak promjene je jednak razlici između bruto knjigovodstvene vrijednosti prije izmjene i sadašnje vrijednosti novčanih tokova na osnovu modificiranih termina diskontiranih s izvornom efektivnom kamatnom stopom. U bilansu uspjeha, dobitak ili gubitak modifikacije je prikazan u stavci 'Prihodi od kamata i slični prihodi' pod 'Neto prihod od kamata' ako se izmjena odnosi na finansijska sredstva u Stage 1. Za finansijska sredstva u Stage-u 2 i 3 i finansijsku imovinu POCl, dobitak ili gubitak modifikacije je prikazan u stavci 'Umanjenje vrijednosti po osnovu finansijskih instrumenata'. Međutim, u skladu sa namjenom da ugovorna modifikacija podrazumjeva odustajanje banke od prava na naplatu novčanih tokova u odnosu na preostali iznos sredstva, kao što je odustajanje od (dijela) glavnice ili iznosa obračunate kamate, tretira se kao otpis.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.11. Prestanak priznavanja finansijskih instrumenata uključujući tretman ugovornih modifikacija (nastavak)

3.3.11.3. Prestanak priznavanja finansijskih obaveza

Finansijska obaveza se prestaje priznavati kada je podmirena, otkazana ili ukoliko je istekla. To se obično dešava kada je obaveza otplaćena ili otkupljena. U bilansu uspjeha, razlika između knjigovodstvene vrijednosti isknižene finansijske obaveze i plaćene naknade prikazana je u stavci Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha “.

3.3.12 Ugovori o ponovnoj kupovini

Transakcije koje uključuju prodaju hartija od vrijednosti po ugovoru o njihovom otkupu na određeni datum u budućnosti su takođe poznate kao „repo ugovori“ ili „ugovori o prodaji i ponovnoj kupovini“. Hartije od vrijednosti prodane u takvim transakcijama se ne prestaju priznavati iz bilansa stanja, jer Banka zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva, jer se hartije od vrijednosti otkupljuju po fiksnoj cijeni kada se repo transakcija završi. Pored toga, Banka je korisnik svih kupona i drugih primanja na prenesenu imovinu u toku perioda repo transakcija. Ove uplate se dodjeljuju Banci ili se odražavaju u otkupnoj cijeni.

Novčana sredstva primljena nakon prodaje hartija od vrijednosti priznaju se u bilansu stanja uz odgovarajuću obavezu vraćanja pod „Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti“. Razlika između prodajne i otkupne cijene tretira se kao rashod kamatne i evidentira se u bilansu uspjeha u poziciji Rashodi od kamata i slični rashodi pod „Neto prihod od kamata“ i obračunava se u toku trajanja ugovora. Finansijska sredstva koja Banka prenosi u okviru ugovora o reotkupu ostaju na bilansu stanja Grupe i prikazana su odvojeno u okviru prvobitnih bilansnih pozicija u „založenim“ stavkama kolateralala. Kategorija mjerenja prenesenih finansijskih sredstava se ne mijenja.

3.3.13 Lizing

Lizing je sporazum kojim zajmodavac prenosi na zakupca pravo da koristi imovinu u dogovorenom roku u zamjenu za plaćanje ili niz plaćanja. Finansijski lizing u Banci je ugovor o zakupu koji prenosi suštinski sve rizike i nagrade povezane sa vlasništvom nad imovinom. Svi ostali ugovori o zakupu u Banci su klasifikovani kao operativni lizing. To se uglavnom odnosi na lizing nekretnina.

3.3.13.1 Banka kao zajmodavac

U slučaju finansijskog lizinga, zajmodavac izveštava o potraživanju od primaoca lizinga u okviru stavke „Krediti i potraživanja od klijenata“. Potraživanje je jednako sadašnjoj vrijednosti ugovorenih plaćanja, uzimajući u obzir preostalu vrijednost sredstva lizinga. Prihodi od kamata na potraživanja iskazuju se u bilansu uspjeha u stavci „Prihodi od kamata i slični prihodi“ pod „Neto prihod od kamata“.

U slučaju operativnog lizinga, predmet lizinga je prijavljen od strane zakupodavca u „Nekretnine i oprema“ ili „Investicione nekretnine“ i amortizuje se u skladu sa principima koji se primjenjuju na uključenu imovinu. Prihod od zakupa se priznaje po linearnoj metodi tokom perioda zakupa u bilansu uspjeha pod stavkom „Ostali prihodi“.

3.3.13.2 Banka kao zakupac

Kao zakupac, Banka nije sklopila ugovore o zakupu koji ispunjavaju uslove finansijskog lizinga. Plaćanja po operativnom lizingu se priznaju kao trošak u u bilansu stanja u stavci 'Opšti i administrativni troškovi' na linearnoj osnovi tokom trajanja lizinga.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4 Nekretnine, postrojenja i oprema

Na dan 31. decembra 2018. godine nekretnine su u poslovnim knjigama iskazane po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju.

Ostala fiksna aktiva je na dan 31. decembra 2018. godine iskazana po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za obezvrjeđenje. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost ovih sredstava. Poslovni prostor i fiksna aktiva se amortizuju primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se ova sredstva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

Opis	%
Zgrade	2.5
Kompjuterska i ostala oprema	14.29 – 25
Namještaj i ostala oprema	10 – 33.33

Održavanje i popravke terete bilans uspjeha kada su nastali. Poboljšanja nekretnina, postrojenja i opreme se kapitalizuju.

3.5 Nematerijalna sredstva

Nematerijalna sredstva se iskazuju po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti. Nematerijalna sredstva predstavlja softver i druga nematerijalna sredstva. Amortizacija se priznaje u bilansu uspjeha proporcionalnom metodom tokom procijenjenog korisnog vijeka. Stope amortizacije su u rasponu od 10% do 40%.

3.6 Stečena aktiva

Banka stiče imovinu koja služi kao sredstvo obezbjeđenja od kredita. Stečena aktiva se vrednuje po nižoj od procijenjene vrijednosti i fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje.

3.7 Naknade zaposlenima

U skladu sa Opštim Kolektivnim ugovorom, Banka je dužna isplatiti naknade zaposlenima prilikom penzionisanja u iznosu do pet prosječnih mjesečnih zarada u Banci. Pravo na te naknada je obično uslovljeno preostaloj dobi zaposlenog u radu do penzionisanja i/ili završetku minimalnog perioda rada. Očekivani troškovi tih naknada su nastali u periodu od zapošljavanja.

Rezervisanja za otpremnine se obračunavaju od strane nezavisnog aktuara. Obaveza priznata u bilansu stanja je sadašnja vrijednost obaveze i određuje se diskontovanjem procijenjenih budućih odliva korišćenjem aktuarske metode projektovanja po jedinice prava. Aktuarski dobiti i gubici se priznaju u periodu u kojem su nastali u ostalom ukupnom rezultatu.

3.8 Finansijske garancije

U redovnom poslovanju, Banka daje finansijske garancije, koje se sastoje od garancija, činidbenih garancija i mjenica. Finansijske garancije početno se priznaju u finansijskim iskazima po fer vrijednosti, sa primljenom naknadom. Naknadno vrednovanje obaveze Banke, po svakoj garanciji vrši se po većoj od amortizovane naknade i najbolje procjene troška potrebnog za izmirenje obaveze koja može nastati kao rezultat date garancije.

Svako povećanje obaveze po osnovu finansijskih garancija se prenosi u bilans uspjeha. Primljena naknada je priznata u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9 Devizni kurs

Transkacije u stranim valutama su preračunate kursevima valuta na dan transakcije. Novčana sredstva i obaveze u stranim valutama su preračunate kursevima valuta na datum finansijske pozicije. Kursne razlike nastale od transakcija su priznate u bilansu uspjeha.

Nemoneterna sredstva i obaveze denominirane u stranoj valuti su preračunate po istorijskom datumu.

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2018. godine i 2017. godine bili su:

<i>u EUR</i>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
USD	0.8730	0.8338
CHF	0.8907	0.8545
GBP	1.1077	1.1271

4. KORIŠĆENJE PROCJENJIVANJA

Finansijski izvještaji sadrže iznose koji su utvrđeni korištenjem procjena i pretpostavki. Korištene procjene i pretpostavke temelje se na iskustvu i drugim faktorima, kao što su planiranje, kao i očekivanja i prognoze budućih događaja koji se trenutno smatraju razumnim. Kao posljedica neizvjesnosti povezanih s ovim pretpostavkama i procjenama, stvarni rezultati bi u budućim periodima mogli dovesti do usklađivanja knjigovodstvenih vrijednosti povezanih sredstava ili obaveza. Najznačajnije upotrebe pretpostavki i procjena su sljedeće:

SPPI procjena

Procjena da li ugovorni novčani tokovi finansijske imovine dovode do novčanih tokova koji su isključivo plaćanja glavnice i kamata (SPPI) podliježe primjeni značajnih procjena koje se oslanjaju na smjernice MSFI 9. Ove procjene su ključne u MSFI 9 klasifikaciji i procesu mjerenja jer utvrđuju da li se sredstvo mora mjeriti po FVPL ili, u zavisnosti od procjene poslovnog modela, po amortizovanoj vrijednosti ili po FVOCI. Kada se uzimaju u obzir specifičnosti kredita u poslovanju Banke, značajne oblasti procjenjivanja su naknade za avansno plaćanje, krediti za finansiranje projekata i test za kredite sa karakteristikama neusklađenosti kamata.

Procjena da li se naknada za prijevremenu otplatu za kredite može smatrati razumnom nadoknadom za prijevremeni raskid ili pretplate zasniva se na upoređivanju visine naknada sa ekonomskim troškovima koje banka ima po prijevremenom raskidu. U ove svrhe, Banka koristi kvantitativni test u kojem se troškovi odnose na izgublenu kamatnu maržu i izgublenu razliku kamata zbog mogućeg smanjenja kamatnih stopa nakon prijevremenog raskida ili prijevremene otplate. Adekvatnost naknada može se odbraniti i na kvalitativnoj osnovi, kao što je uobičajena tržišna praksa u pogledu visine naknada za plaćanje unaprijed i njihovog prihvatanja od strane regulatora.

Kredite za finansiranje projekata Banka procjenjuje ako oni predstavljaju osnovne ugovore o kreditu, a ne ulaganja u finansirane projekte. U tom smislu, uzimaju se u obzir kreditni rejting, nivo kolateralizacije, garancije za postojećeg sponzora i opseg za finansiranje projekata.

Najkritičnije područje SPPI procjena u poslovanju Banke su krediti sa karakteristikama neusklađenosti kamata. Kamatne neusklađenosti se odnose na finansijska sredstva sa promjenjivom kamatnom stopom (kreditni i neke dužničke hartije od vrijednosti se gdje se: a) referentna stopa (kao što je Euribor) razlikuje od učestalosti obnove stope (kao što je obnova stope od 3 godine svake godine ili kamatna stopa koja se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih kamatnih stopa koje se ponavljaju svaka 3 mjeseca, takođe se naziva "period neusklađenost"), b) kamatna stopa je fiksna prije početka kamatnog perioda (npr. kao 3-mjesečni Euribor koji je

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

4. KORIŠĆENJE PROCJENJIVANJA (nastavak)

objavljen 2 mjeseca prije početka kamatnog perioda), ili c) vremenski zaostaci proizlaze iz prosječnih stopa u prethodnim periodima ili d) kombinacija ovih karakteristika. U tu svrhu, Banka je razvila ono što se naziva „benchmark testom“ kako bi procijenilo da li bi karakteristika neusklađenosti kamata mogla rezultirati ugovornim (nediskontovanim) novčanim tokovima koji se značajno razlikuju od referentne vrijednosti. Pored karakteristika neusklađenosti kamata, uslovi ove referentne cijene odgovaraju aktivni u testu (tj. ako je frekvencija obnove promjenjive kamatne stope 3 mjeseca, onda će varijabilna stopa biti 3-mjesečni Euribor i / ili nema vremenskog kašnjenja u fiksiranju promjenjive stope).

Za sredstva sa neusklađenim kamatama koja proizilaze samo iz prethodnih i prosječnih stopa (tj. nema neusklađenosti koja je posljedica stava koji se razlikuje od učestalosti obnove), SPPI usklađenost se smatra ispunjenom na osnovu kvalitativne procjene ako vremenski razmak između fiksiranja stopa i početak kamatnog perioda ne prelazi jedan mesec.

Kvantitativni test se izvodi na inicijalnom priznavanju posla i koristi simulacijr budućih tržišnih kamatnih stopa u budućnosti u toku trajanja posla. Koeficijenti između simuliranih novčanih tokova od stvarnog posla i benchmark posla izračunavaju se za svako tromjesečje („periodični koeficijent novčanog toka“), i kumulativno tokom trajanja posla („kumulativni koeficijent novčanog toka“). 5% ishoda sa najvećim odstupanjima smatra se ekstremom i zanemaruje se. Prag značajnosti za periodični koeficijent novčanog toka postavljen je na 10%. Ako su simulirani novčani tokovi testiranog posla u određenom kvartalu manji od 1% ukupnih novčanih tokova tokom trajanja posla, oni se zanemaruju. Za kumulativni koeficijent novčanog toka, kvantitativni prag značajnosti je postavljen na 5%. Ako se prekrši bilo koji od dva praga značajnosti, benchmark test nije usvojen, a finansijsko sredstvo mora se mjeriti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Generalno, rezultati kvantitativnog testa su osetljiviji na nivo periodičnog kvantitativnog praga značajnosti u odnosu na kumulativni. Smanjenje praga periodičnog novčanog toka na 5% moglo bi dovesti do značajnog povećanja obima kredita po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Banka ne smatra da bi snižavanje praga na pravi način obuhvatilo karakteristike neusklađenosti kamata koje bi trebale dovesti do mjerenja FVPL jer bi, na osnovu kvantitativne studije sprovedene u tu svrhu, mogla dovesti do mjerenja fer vrijednosti čak i za kredite koji se generalno smatraju osnovnim ugovorom o kreditu.

Po prelasku na MSFI 9 nije bilo sredstava koja nisu prošla benchmark test prilikom početnog priznavanja. Za nove poslove, nije bilo sredstava koja nisu uspjela proći testiranje zbog mjera za ublažavanje koje su preduzete tokom projekta implementacije MSFI 9, sa ciljem da ne bude kredita koji su izloženi riziku od mjerenja po FVPL.

Procjena poslovnog modela

Za svako SPPI finansijsko sredstvo, Banka na početnom priznavanju mora procijeniti da li je sredstvo dio poslovnog modela u kojem se sredstva drže radi prikuljanja ugovorenih tokova novca ili se drži u nekom drugom poslovnom modelu. Aspekt po kome se razlikuju poslovni modeli su frekventnost i značaj prodaje sredstava u odgovarajućem poslovnom modelu. Kako su sredstva podijeljena prema početnom priznavanju u poslovnim modelima, može se desiti da je naknadni period tokova novca drugačije realizovan od očekivanog, drugačija metoda mjerenja može biti prikladnija. U saglasnosti sa MSFI 9, takve naknadne promjene generalno ne vode do reklasifikacije ili do ispravke grešaka prethodnog perioda u odnosu na postojeća finansijska sredstva. Nove informacije o realizaciji tokova novca mogu ukazati na promjenu poslovnog modela i metode vrednovanja novo stečenoog ili novo nastalog finansijskog sredstva.

Umanjenje vrijednosti finasijskih instrumenata

Model obezvređenja očekivanog kreditnog gubitka je inherentno zasnovan na prosuđivanju, jer zahtijeva procjenu značajnog povećanja kreditnog rizika i mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka bez pružanja detaljnog uputstva. U pogledu značajnog povećanja kreditnog rizika, Banka je utvrdila posebna pravila procjene koja se sastoje od kvalitativnih informacija i kvantitativnih pragova. Još jedna oblast komplementarnosti odnosi se na uspostavljanje grupa sličnih sredstava kada se pogoršanje kreditnog rizika mora procjenjivati na kolektivnoj

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

4. KORIŠĆENJE PROCJENJIVANJA (nastavak)

osnovi prije nego što su specifične informacije dostupne na nivou pojedinačnog instrumenta. Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka uključuje modele oslanjajući se na istorijsku statistiku vjerovatnoća neplaćanja i stope gubitka u slučaju neispunjavanja obaveza, u slučaju nedovoljnih zapažanja, pojedinačne procjene gotovinskih tokova i vjerovatnoće različitih scenarija uključujući informacije o budućnosti. Pored toga, vijek trajanja instrumenata mora biti modeliran u odnosu na životni vijek revolving kredita.

Prema modelu obezvređenog gubitka MRSa 39 koji je korišćen za uporedni period, Banka je pregledala svoja finansijska sredstva koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha na svaki datum bilansa stanja da bi procijenila da li gubitak od umanjenja treba da se evidentira u bilansu uspjeha. Konkretno, to je uključivalo utvrđivanje da li postoji objektivni dokaz o obezvređenju kao rezultat gubitka koji se desio nakon početnog priznavanja i procjene iznosa i vremena budućih novčanih tokova prilikom utvrđivanja gubitka od umanjenja vrijednosti.

Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Kada se fer vrijednost finansijske imovine i finansijskih obveza evidentiranih u bilansu stanja ne može dobiti na aktivnim tržištima, one se određuju korištenjem različitih tehnika procjene koje uključuju korištenje matematičkih modela. Ulazni podaci za ove modele su izvedeni iz vidljivih tržišnih podataka gdje je to moguće, ali tamo gdje nisu dostupni tržišni podaci procjena je potrebna za utvrđivanje fer vrijednosti. Upotreba takvih inputa je posebno relevantna za modele koji se koriste za vrednovanje kredita i nekotiranih ulaganja u kapital.

Ispravka vrijednosti ne-finansijskih sredstava

Banka vrši pregled svojih nefinansijska sredstva na svaki datum bilansa stanja kako bi procijenila da li postoji pokazatelj gubitka od umanjenja vrijednosti koji bi trebao biti evidentiran u bilansu stanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

5. NETO PRIHODI OD KAMATA

u 000 EUR	2018.	2017.
Prihodi od kamata i slični prihodi		
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		
Depoziti kod banaka	238	2
Kreditni klijentima	19,483	18,497
Privreda	4,251	4,074
Stanovništvo	14,112	13,383
javne institucije i Vlade	1,118	1,040
Hartije od vrijednosti	1,921	-
Finansijska sredstva koja se drže do dospelosti	-	3,304
Ostalo	25	99
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		
Hartije od vrijednosti	1,994	-
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	-	1,016
Ukupni prihod kamata	23,661	22,918
Rashodi od kamata i slični rashodi		
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		
Depoziti i krediti banaka	1,008	1,166
Depoziti i krediti klijenata	1,418	2,220
Privreda	444	765
Stanovništvo	808	1,394
javne institucije i Vlade	166	61
Ukupni trošak kamata	2,426	3,386
NETO PRIHODI OD KAMATA	21,235	19,532

6. NETO PRIHODI/RASHODI PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA, TROŠKOVI OBEZVREĐENJA 2017.

U 000 EUR	2018.	2017.
Kreditni i potraživanja klijentima (napomena 16)	296	1,371
Hartije od vrijednosti	(38)	(2)
Kreditni i potraživanja bankama	144	5
Stečena aktiva	344	206
Ostala aktiva i potraživanja	(883)	379
Rezervisanja za potencijalne obaveze	545	-
Ukupno	408	1,959

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

7. TROŠKOVI REZERVISANJA

U 000 EUR	2018.	2017.
Rezervisanja za potencijalne obaveze (napomena 25)	-	(402)
Ostala rezervisanja (napomena 25)	(20)	(198)
Ukupno	(20)	(600)

8. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

U 000 EUR	2018.	2017.
Prihodi od naknada i provizija		
Platni promet	2,694	1,804
Naknade za odobravanje kredita	-	946
Vodjenje računa	613	806
Kartično poslovanje	1,685	1,315
Vanbilansni poslovi	427	438
Ostali prihod od naknada i provizija	1,097	804
Ukupan prihod od naknada i provizija	6,516	6,113
Rashodi naknada i provizija		
Platni promet	541	326
Naknade kredita	-	2
Vodjenje računa	7	8
Kartično poslovanje	1,002	799
Ostali rashodi naknada i provizija	64	126
Osiguranje depozita	1,800	1,685
Ukupan rashod naknada i provizija	3,414	2,947
NETO PRIHOD OD NAKNADA I PROVIZIJA	3,102	3,166

9. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U 000 EUR	2018.	2017.
Neto zarade i naknade zarada	3,962	3,838
Doprinosi zaposlenog iz zarada	1,363	1,354
Porez i prirez na zarade	666	659
Doprinosi poslodavca na zarade	630	697
Rezervisanja za otpremnine	22	34
Rezervisanja za bonuse	1,051	907
Ostali troškovi vezani za zaposlene	236	324
Ukidanje rezervisanja za godišnje odmore	(5)	(23)
Ukupno	7,925	7,836

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

10. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U 000 EUR	2018.	2017.
Troškovi poslovnog prostora i opreme	2,168	2,201
Troškovi poslovanja	563	580
Troškovi reklamiranja i marketinga	518	582
Troškovi profesionalnih usluga	1,864	1,565
Ostali administrativni troškovi	117	38
Ukupno	5,230	4,966

11. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

U 000 EUR	2018.	2017.
Amortizacija nekretnina, postrojanja i opreme (napomena 19)	854	734
Amortizacija investicionih nekretnina	6	7
Amortizacija nematerijalnih sredstava (napomena 20)	537	429
Ukupno	1,397	1,170

12. OSTALI PRIHODI

U 000 EUR	2018.	2017.
Ostali prihodi poslovanja	76	65
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	925	781
Ostali neposlovni prihodi	12	27
Dobici od prodaje nepokretnosti, postrojenja i opreme	(21)	14
Ukupno	992	887

13. POREZ NA DOBIT

Komponente poreza na dobit za godine završene na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine su sljedeće:

U 000 EUR	2018.	2017.
Obračunati tekući porez	1,057	824
Obračunati odloženi porez	25	54
Ukupan trošak poreza	1,082	878

Usaglašavanje između troška poreza i iznosa dobijenog primjenom poreske stope u skladu sa crnogorskim poreskim propisima na rezultat prije oporezivanja za godine koje se završavaju na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

13. POREZ NA DOBIT (nastavak)

U 000 EUR	2018.	2017.
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	11,314	8,777
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	1,018	790
Ostala usklađivanja	64	88
Poreski efekti	1,082	878

Odložene poreske obaveze

U 000 EUR	2018.	2017.
Na višu knjigovodstvenu od poreske sadašnje vrijednosti nekretnina i opreme	(8)	(123)
Nerealizovani dobiti po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	(116)	(117)
Aktuarski dobiti po osnovu otpremnina	(148)	(6)
Neto odložene poreske obaveze	(273)	(246)

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

U 000 EUR	2018	2017
Gotovina u blagajni	22,988	16,665
Žiro račun kod Centralne banke Crne Gore	32,215	16,052
Depoziti kod Centralne banke Crne Gore	24,910	24,785
Stanje na dan 31. decembra	80,113	57,502

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” , br 73/15 od 23.12.2015, 33/16 od 27.05.2016 i 15/17 od 09.03.2017.god) (u daljem tekstu: Odluka), koja propisuje da banke izdvajaju obaveznu rezervu primjenom stope od:

- 7.5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana i
- 6.5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, a koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine primjenjuje se stopa od 7.5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se primjenom propisanih stopa na prosječan iznos depozita u toku prethodnog mjesječnog perioda, koji traje od prvog do posljednjeg kalendarskog dana u mjesecu. Održavanje obavezne rezerve se vrši mjesečno, i to u periodu od treće srijede u mjesecu do dana koji prethodi trećoj srijedi sljedećeg mjeseca.

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. U skladu sa Odlukom, a do 31. decembra. 2017. godine, na 50% sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća banci mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule. Banke mogu za održavanje dnevne likvidnosti da koriste do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve, a ukoliko dati iznos vrate istog dana, banke ne plaćaju naknadu. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA, NETO

U 000 EUR	2018.	2017.
Korespodentni računi i depoziti kod inostranih banaka	16,464	29,877
Obezvrijeđenje	(10)	(34)
Stanje na dan 31. decembra	16,454	29,843

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

U 000 EUR	2018			2017		
	Bruto	Ispravka vrijednosti	Neto	Bruto	Ispravka vrijednosti	Neto
Stanovništvo						
Gotovinski krediti	120,798	(4,528)	116,270	106,980	(2,964)	104,016
Kreditne kartice	10	(1)	9	2,726	(189)	2,537
Stambeni krediti	64,278	(1,802)	62,476	56,265	(1,119)	55,146
Hipotekarni krediti	8,572	(919)	7,653	7,856	(780)	7,076
Ostali krediti	11,002	(2,470)	8,532	11,446	(2,462)	8,984
Privreda						
Kreditne kartice	93	(2)	91	52	(2)	50
Finansijski lizing	33	(2)	31	37	(6)	31
Factoring	431	(9)	422	1,780	(44)	1,736
Revolving krediti	15,188	(216)	14,972	15,092	(317)	14,775
Ostali krediti	92,665	(6,485)	86,180	84,028	(7,281)	76,747
Ostale finansijske institucije						
Ostali krediti	-	-	-	499	(15)	484
Država						
Factoring	1,497	(9)	1,488	1,136	(6)	1,130
Ostali krediti	22,742	(437)	22,305	27,291	(157)	27,134
Ostali klijenti						
Ostali krediti	415	(2)	413	108	(4)	104
Stanje 31. Decembar	337,724	(16,882)	320,842	315,296	(15,346)	299,950

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

U 000 EUR	2018.	2017.
Poljoprivreda, lov i ribolov	1,042	1,002
Građevinarstvo	8,146	13,461
Trgovina	38,252	36,026
Turizam	11,274	2,674
Proizvodnja	5,834	7,097
Transport	5,797	4,119
Administracija, druge javne usluge	38,440	43,376
Stanovništvo	204,661	185,273
Ostalo	24,279	22,268
Minus: obezvrjeđenje	(16,882)	(15,346)
Stanje na dan 31. decembra	320,843	299,950

U 000 EUR	Dospjeli dug	Kratkoročni dio	Dugoročni dio	Obezvrjeđenje	Neto iznos
Stanovništvo	1,769	2,746	180,758	(7,514)	177,759
Privreda	3,206	28,467	69,316	(7,650)	93,339
Ostale finansijske institucije	-	-	499	(15)	484
Država	-	-	28,427	(163)	28,264
Ostalo	-	5	103	(4)	104
Stanje na dan 31. decembra 2017.	4,975	31,218	279,103	(15,346)	299,950

U 000 EUR	Dospjeli dug	Kratkoročni dio	Dugoročni dio	Obezvrjeđenje	Neto iznos
Stanovništvo	2,473	4,139	198,048	(9,720)	194,940
Privreda	2,547	26,363	79,500	(6,714)	101,696
Država	-	-	24,238	(445)	23,793
Ostalo	1	323	92	(3)	413
Stanje na dan 31. decembra 2018.	5,021	30,825	301,878	(16,882)	320,842

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Obračunata kamata i odloženi prihod od naknada za kredite prikazana je u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Dospjela kamata	Obračunata kamata	Obezvrje đenje	Neto kamata	Odloženi prihod
Stanovništvo	179	618	(104)	693	1,426
Privreda	147	220	(25)	345	235
Država	-	50	-	50	92
Stanje na dan 31. decembra 2017.	329	888	(129)	1,088	1,753

U 000 EUR	Dospjela kamata	Obračunata kamata	Obezvrje đenje	Neto kamata	Odloženi prihod
Stanovništvo	605	689	(506)	788	1,534
Privreda	171	265	(112)	324	290
Ostalo	-	124	(1)	123	142
Stanje na dan 31. decembra 2018.	777	1,078	(619)	1,236	1,966

Banka upravlja izloženosti kreditnom riziku primjenjujući niz kontrolnih mjera uključujući: redovne procjene koristeći dogovoreni kreditni kriterijum i diversifikaciju rizika sektora da izbjegne koncentraciju u bilo kojem tipu biznisa ili geografske lokacije. Banka pribavlja instrumente obezbjeđenja u obliku hipoteka, garancija i ostalih kolaterala u cilju smanjenja kreditnog rizika.

Potraživanja za finansijski lizing

Plasmani i avansi kupaca uključuju i potraživanja za finansijski lizing prikazana u tabeli ispod:

U 000 EUR	31.12.2018.	31.12.2017.
Preko 5 godina	13	18
Od jedne do pet godina	23	23
Manje od jedne godine	6	7
Bruto ulaganje u finansijski lizing	42	48
Prihod budućeg perioda	(9)	(11)
Neto investicija u finansijski lizing	33	37

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Buduća minimalna plaćanja za lizing, nezarađeni prihod budućeg perioda i neto potraživanje za lizing kao i dospelost prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Bruto ulaganje	Budući prihod	Neto ulaganje
preko pet godina	18	(2)	16
između jedne i pet godina	23	(7)	16
manje od jedne godine	7	(2)	5
Ulaganje u finansijski lizing 31. decembar 2017.	48	(11)	37
U 000 EUR	Bruto ulaganje	Budući prihod	Neto ulaganje
preko pet godina	13	(1)	12
između jedne i pet godina	23	(6)	17
manje od jedne godine	6	(2)	4
Ulaganje u finansijski lizing 31. decembar 2018.	42	(9)	33

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT, HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

U 000 EUR	2018.	2017.
Dužnički instrumenti – Euro obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	51,970	21,963
Vlasnički instrumenti	1,276	999
Stanje na dan 31. decembra	53,246	22,962

U sljedećoj tabeli prikazani su dužnički instrumenti Euro obveznice i Obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore:

U 000 EUR	Tekući iznos	Datum dospijeća
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	5,747	10. mart 2021. 15. novembar
Obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	15,008	2020.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	119	18. mart 2020.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	1,089	20.maj 2019.
Stanje na dan 31. decembar 2017.	21,963	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT, HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)

U sljedećoj tabeli prikazani su dužnički instrumenti Euro obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore:

U 000 EUR	Tekući iznos	Datum dospijeća
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	31,269	21. april 2025.
Obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	15,080	15. novembar 2020.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	5,621	10. mart 2021.
Stanje na dan 31. decembar 2018.	51,970	

Vlasnički instrumenti se odnose na ulaganja u akcije Master card i Visa u iznosu od 1,276 hiljada EUR.

Na dan 31. decembra 2018. godine dužnički instrumenti knjigovodstvene vrijednosti EUR 28,800 hiljada založeni su trećim licima kao kolateral u odnosu na uzete depozite i kredite, sa dogovrenim datumom reotkupa.

18. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI, HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

U 000 EUR	2018.	2017.
Dužnički instrumenti – Euro obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	34,272	65,239
Obezvrjeđenje	(205)	(365)
Stanje na dan 31. Decembra	34,067	64,874

U sljedećoj tabeli prikazane su hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeća, tj. Euro obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore :

U 000 EUR	Tekući iznos	Datum dospijeća
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	16,726	18. mart 2020.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	23,993	10. mart 2021.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	24,580	20. maj 2019.
Obezvrjeđenje	(365)	
Stanje na dan 31. decembar 2017.	64,874	

U 000 EUR	Tekući iznos	Datum dospijeća
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	10,322	20. maj 2019..
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	23,950	10. mart 2021.
Obezvrjeđenje	(205)	
Stanje na dan 31. decembar 2018.	34,067	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

18. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI, HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)

Na dan 31. decembra 2018. godine dužnički instrumenti knjigovodstvene vrijednosti EUR 7,900 hiljada založeni su trećim licima kao kolateral u odnosu na uzete depozite i kredite, sa dogovorenim datumom reotkupa.

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Kretanje na nekretninama i opremi za 2018. i 2017. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

U 000 EUR	Zgrade	IT oprema	Ostala sredstva	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 1. januara 2017.	7,827	1,915	3,676	13,418
Nabavka	1,368	324	752	2,444
Prodaja	-	-	-	-
Otpis	-	(24)	(63)	(87)
Stanje na dan 31. decembra 2017.	9,195	2,215	4,365	15,775
Nabavka	1	249	198	448
Prodaja	-	-	(26)	(26)
Otpis	-	(33)	(152)	(185)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	9,196	2,431	4,385	16,011
Akumulirana amortizacija				
Stanje na dan 1. januara 2017.	505	1,473	2,519	4,497
Amortizacija (napomena 11)	139	187	408	734
Prodaja	-	-	-	-
Otpis	-	(21)	(53)	(74)
Stanje na dan 31. decembra 2017.	644	1,639	2,874	5,157
Amortizacija (napomena 11)	230	218	407	854
Prodaja	-	-	(25)	(25)
Otpis	-	(33)	(147)	(180)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	874	1,823	3,109	5,806
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan:				
31. decembra 2017. godine	8,551	576	1,491	10,618
31. decembra 2018. godine	8,322	607	1,275	10,205

Banka nema nekretnine date pod hipoteku, kao sredstvo obezbjeđenja otplate kredita ili drugih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

20. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Promjene na nematerijalnoj imovini prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Softver	Licence	Ostala nematerijalna sredstva	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 1. januara 2017.	3,615	34	1,521	5,170
Nabavka	663	49	1	713
Prodaja	-	-	(256)	(256)
Stanje na dan 31. decembra 2017.	4,278	83	1,266	5,627
Nabavka	723	53	9	784
Stanje na dan 31. decembra 2018.	5,001	136	1,275	6,411
Akumulirana amortizacija				
Stanje na dan 1. januara 2017.	2,208	12	1,222	3,442
Amortizacija (napomena 11)	346	6	78	430
Prodaja	-	-	(256)	(256)
Stanje na dan 31. decembra 2017.	2,554	18	1,044	3,615
Amortizacija (napomena 11)	457	18	62	537
Stanje na dan 31. decembra 2018.	3,011	36	1,106	4,152
Neto knjigovodstvena vrijednost				
31. decembra 2017. godine	1,725	65	222	2,012
31. decembra 2018. Godine	1,991	100	169	2,260

21. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA

U 000 EUR	2018.	2017.
Unaprijed plaćeni troškovi	491	575
Stečena aktiva	4,081	4,157
Ostalo	1,392	18
Minus: Obezvrjeđenje	(3,514)	(2,853)
Stanje na dan 31. decembar	2,450	1,897

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

22. DEPOZITI KLIJENATA

U 000 EUR	2018.	2017.
Depoziti po viđenju	214,471	207,043
-Stanovništvo	128,822	129,411
-Privreda	68,792	62,533
-Država	12,448	12,017
-Ostalo	3,899	2,882
-Povezana lica (Napomena 29)	510	200
Oročeni depoziti	126,813	151,068
- Stanovništvo	81,863	83,882
- Privreda	43,096	62,139
- Država	75	4,070
- Ostalo	1,779	977
Escrow depoziti		
Stanovništvo	-	65
Obračunata kamata	805	1,324
Stanje na dan 31. decembra	342,089	359,500

Depoziti po viđenju uključuju tekuće račune privrednih društava, stanovništva, države i ostalih klijenata koji mogu biti povučeni od strane klijenta.

Oročeni depoziti uključuju račune privrednih društava, stanovništva, države i ostalih klijenata na koje se plaća fiksna kamatna stopa u toku trajanja ugovora o oročenom depozitu.

23. KREDITI BANAKA I KLIJENATA KOJI NISU BANKE

U 000 EUR	2018.	2017.
Tekuće dospijeće (dospjelo do 1 godine)	38,491	6,695
Buduće dospijeće (nakon 1 godine)	49,991	48,811
Obračunata kamata	443	459
Razgraničene naknade	-	(1)
Stanje na dan 31. decembra	88,925	55,964

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

23. KREDITI BANAKA I KLIJENATA KOJI NISU BANKE (nastavak)

Naziv finansijske institucije/banke	Iznos primljenog kredita	Kamatna stopa	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
EFSE, Luxembourg	2,500	7.25%	-	163
EIB	6,000	3.10%	1,407	6,021
ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK D.D.	35,000	0.26%	35,001	-
Erste Group bank AG	22,715	2,02% - 2,89%	23,052	23,052
Steiermaerkische bank und Sparkasse	15,785	1,77% - 2,89%	15,870	15,869
Investiciono razvojni fond Crne Gore	14,560	1,00% - 3,00%	10,961	8,076
Ministarstvo finansija Crne Gore	2,701	0,75% - 0,98%	2,634	2,783
Ukupno			88,925	55,964

U 000 EUR

Naziv finansijske institucije/banke	2017 Kratkoročno dospjeće (do jedne godine)	2017 Kratkoročno dospjeće (do jedne godine)
EFSE	-	160
Investiciono razvojni fond Crne Gore	1,943	1,787
Ministarstvo finansija Crne Gore	148	148
ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK D.D.	35,000	-
EIB	1,400	4,600
Ukupno	38,491	6,695

24. REZERVE

U 000 EUR

	2018.	2017.
Rezervisanja za dugoročne benefite zaposlenima (napomena 9)	205	210
Rezervisanja za potencijalne obaveze (napomena 6)	1,349	955
Rezervisanja za sudske sporove (napomena 7)	187	208
Rezervisanja za neiskorištene godišnje odmore (napomena 9)	252	257
Stanje na dan 31. decembra	1,993	1,630

25. OSTALE OBAVEZE

U 000 EUR

	2018	2017
Obračunati troškovi	2,011	1.855
Sredstva u procesu naplate	2,040	1,914
Obaveze po kastodi poslojima	4,698	927
Obaveze po kartičnom poslovanju	601	349
Stanje na dan 31. decembra	9,350	5,045

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

25. OSTALE OBAVEZE (nastavak)

Obračunati troškovi u iznosu od EUR 2,011 hiljade (2017: EUR 1,855 hiljada) odnose se na obaveze prema Fondu za zaštitu depozita i ostale administrativne troškove kao što su IT troškovi, troškovi poslovnog prostora kao i troškove pravnih i konsultantskih usluga.

Sredstva u procesu naplate i ostale obaveze u iznosu od EUR 2,040 hiljade (2017: EUR 1,914, hiljada) najvećim dijelom se odnosi na primljene avanse radi naplate kredita u iznosu od EUR 1,827 hiljade (2017: EUR 1,766 hiljada).

Sredstva u procesu naplate i ostale obaveze prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	2018.	2017.
Primljeni avansi	1,827	1,766
Suspendovani računi	125	135
Ostalo	87	12
Stanje na dan 31. decembra	2,040	1,914

26. KAPITAL

U 000 EUR	31.12.2018.	31.12.2017.
Akcijski kapital	5,339	5,339
Emisione premije	1,571	1,571
Ostale rezerve	300	300
Rezerve po osnovu fer vrijednosti	1,541	1,239
Posebne rezerve	-	1,467
Neraspoređena dobit	66,925	57,145
Stanje na dan 31. decembra	75,676	67,061

Akcijski kapital

Akcijski kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine iznosi EUR 5,339 hiljada i čine ga 5,339 običnih akcija nominalne vrijednosti EUR 1,000.

Emisiona premija

Emisiona premija predstavlja iznos za koji je cijena izdavanja akcija premašena u odnosu na nominalnu vrijednost akcija i iznosi EUR 1,571.

Ostale rezerve

Ostale rezerve predstavljaju iznose alocirane iz zadržane dobiti na osnovu Odluke Skupštine akcionara.

Rezerve po osnovu fer vrijednosti

Rezerve po osnovu fer vrijednosti sastoje se od promjena vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju.

Posebne rezerve

Posebne rezerve predstavljaju razliku između iznosa obezvrijeđenja finansijskih sredstava i rezervisanja za potencijalne obaveze izračunatih na dan 31. decembra 2013. godine u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore (napomena 2). Ove rezerve su transferisane u zadržanu dobit u 2018. godini nakon primjene MSF19.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

26. KAPITAL (nastavak)

Neraspoređena dobit

Neraspoređena dobit predstavlja akumulirani neto dobitak kao i prihod i rashod priznat u ostalom ukupnom rezultatu.

Dividende

Odbor direktora nije objavio dividende za 2018. godinu. (2017: nula).

27. POTENCIJALNE OBAVEZE

Banka daje garancije, overdraft kredite i limite na kreditne kartice. Ovi ugovori imaju fiksne limite i uglavnom se produžavaju nakon perioda od jedne godine. Ugovorene vrijednosti potencijalnih obaveza su prikazane u tabeli niže po kategorijama. Iznosi prikazani u tabeli za garancije, overdraft kredite i limite na kreditnim karticama predstavljaju maksimalni kreditni gubitak koji bi bio priznat u bilansu stanja ako suprotna strana ne postupi u skladu sa ugovorom.

u 000 EUR	2018.	2017.
Garancije	39,884	35,518
Neiskorišteni overdraft kreditni limit	13,307	9,582
Revolving krediti	3,974	2,427
Akreditivi	165	-
Kreditni u tranšama	8,140	50
Neiskorišteni limit na kreditnim karticama	2,550	1,052
Rezervisanja za potencijalne obaveze	(1,349)	(955)
Stanje 31. Decembar	66,671	47,674

u 000 EUR	2018.	2017.
Izdate garancije	858	682
kreditne obaligacije:		
- overdraft	166	165
- kreditne kartice	48	85
- revolving krediti	60	22
- krediti u tranšama	216	1
- akreditivi	1	-
Stanje na dan 31. Decembra	1,349	955

Usklađivanje rezervisanja za potencijalne obaveze u 2017. godini prikazano je u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	2017.
Stanje na dan 1. januara	1,357
Povećanja	(402)
Stanje na dan 31. decembra	955

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

27. POTENCIJALNE OBAVEZE (nastavak)

Kretanje rezervacija za potencijalne obaveze i stanje po Staeg-evima u skladu sa MSFI 9 u 2018. godini je prikazano u narednim tabelama:

u 000 EUR	Na dan 1.1.2018.	Ostalo	Na dan 31.12.2018.
Stage 1	(857)	106	(751)
Stage 2	(54)	(534)	(588)
Stage 3	(18)	(10)	(10)
Total	(929)	(438)	(1,349)

u 000 EUR	31.12.2018.
Transfer izmedju Stage 1 i Stage 2	3,014
U Stage 2 iz Stage 1	2,884
U Stage 1 iz Stage 2	130
Transfer izmedju Stage 2 i Stage 3	7
U Stage 3 iz Stage 2	7
Transfer izmedju Stage 1 i Stage 3	42
u Stage 3 iz Stage 1	12
u Stage 1 iz Stage 3	30

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Kao što je objelodanjeno u napomeni 1, vlasnik Banke je Erste & Steiermarkische Bank DD, Rijeka, Hrvatska dok je krajnji vlasnik Erste Group Bank AG, Vienna, Austrija.

U redovnom poslovanju, Banka ulazi u različite transakcije sa povezanim licima. Povezana lica su direktni vlasnik, konačni vlasnik i ostali entiteti Erste grupacije, kao i ključni članovi menadžementa.

Sumarni prikaz transakcija sa entitetima Erste Group Bank je sljedeći:

U 000 EUR	31.12.2018.	31.12.2017.
Aktiva		
Depoziti kod banaka u inostranstvu	14,276	24,441
Ostala aktiva	606	590
	14,882	25,031
Obaveze		
Depoziti po viđenju	516	206
Repo ugovori	35,000	
Pozajmice	38,500	38,500
Obračunata kamata	423	421
Ostale obaveze	65	70
Ukupno	74,504	39,197

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

U 000 EUR	2018.	2017.
Prihodi		
Prihodi od kamata i ostali prihodi	411	122
Rashodi		
Rashodi od kamata i ostali rashodi	860	919
Ostali administrativni troškovi	929	838
Ukupno	1,789	1,757

U sljedećoj tabeli prikazane su transakcije sa povezanim pravnim licem Erste & Steiermarkische Bank DD, Hrvatska:

U 000 EUR	31.12.2018.	31.12.2017.
Aktiva		
Depoziti kod banaka u inostranstvu	517	14,661
Ostala aktiva	529	501
Ukupno	1,046	15,162
Obaveze		
Depoziti po viđenju	6	6
Repo ugovori	35,000	
Ostale obaveze	53	70
Ukupno	35,059	76
U 000 EUR	2018.	2017.
Prihodi		
Prihodi od kamata i ostali prihodi	59	13
Rashodi od kamata i ostali rashodi		
Rashodi od kamata i ostali rashodi	26	11
Ostali administrativni troškovi	563	571
Ukupno	589	582

Naknade i ostale transakcije sa ključnim menadžmentom Banke

Naknade ključnom menadžmentu po osnovu bruto zarada, bonusa i naknada u 2018. godini iznose EUR 567 hiljade (2017: EUR 532 hiljade).

Tokom 2018. godine Banka je odobrila kredit ključnom menadžmentu koji nije član Odbora direktora u iznosu od EUR 0 (2017: EUR 10 hiljada).

Na dan 31. decembra 2018. godine postojeći krediti menadžmentu iznose EUR 12 hiljada (31. decembar 2017. godine: EUR 12 hiljada). Tokom 2017. godine Banka je po osnovu ovih kredita imala prihod od kamata u iznosu EUR 1 hiljada (2017: EUR 4 hiljada).

Stanje obaveza prema povezanim licima na kraju godine je obezbijeđeno gotovinskim kolateralom u iznosu od EUR 0 hiljada (2017: EUR 0). Nije bilo datih garancija ili primljenih garancija za bilo koje potraživanje ili obavezu sa povezanim licima.

Na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine, Banka nije imala rezervisanja za sumnjiva potraživanja prema povezanim licima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

29. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – KLASIFIKACIJA I FER VRIJEDNOST

Sredstva koja se vode po fer vrijednosti

Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat - Hartije do vrijednosti, na dan 31. decembra 2018. godine u iznosu od EUR 36,890 hiljada (2017: EUR 6,954 hiljada) su prikazana po fer vrijednosti korišćenjem tehnike procjenjivanja gdje su uzeti svi inputi koji imaju značajan uticaj na zabilježenu fer vrijednost, ili direktno ili indirektno (Nivo 1 u hijerarhiji fer vrijednosti), i u iznosu od EUR 16,356 hiljada (2017: EUR 16,008 hiljada) po fer vrijednosti korišćenjem tehnike koje koriste inpute koji imaju značajan uticaj na fer vrijednost koja nije bazirana na tržišnim podacima (Nivo 3 u hijerarhiji fer vrijednosti).

Sredstva koja se ne vode po fer vrijednosti

Fer vrijednost kredita i plasmana klijentima i kreditnim institucijama je izračunata diskontovanjem budućih tokova gotovine, uzimajući u obzir efekte kamate i efekte kreditnog raspona. Uticaj kamatne stope zasnovan je na kretanjima tržišne kamatne stope, dok su izmjene u vezi sa kreditom izvedene iz vjerovatnoće nastanka neizvršenja (PD) koji je korišćen za interno računanje rizika. Za izračunavanje fer vrijednosti, krediti i plasmani su grupisani u homogene portfolije na osnovu metoda ocjene, dospijeća i rizika zemlje.

Fer vrijednost finansijskih sredstava po amortizovanoj vrijednosti – Hartije od vrijednosti zasniva se na vrijednosti instrumenata sa tržišta ili određuje se ulaznim vidljivim parametrima (tj. krivulja prinosa).

Za obaveze bez ugovorenih dospijeća (npr. depozit po viđenju), knjigovodstvena vrijednost predstavlja minimalnu fer vrijednost.

Fer vrijednost ostalih obaveza koje se vode po amortizovanoj vrijednosti se procjenjuju uzimajući u obzir stvarnu kamatnu stopu i sopstveni raspon kredita i oni se raspoređuju na treći nivo.

Sredstva kojima je fer vrijednost približna knjigovodstvenoj vrijednosti

Za finansijska sredstva i obaveze koja su likvidna ili imaju kratkoročno dospijeće (manje od 1 godine) pretpostavka je da im je knjigovodstvena vrijednost približna fer vrijednosti. Ova pretpostavka je takođe primjenjena na depozite po viđenju, štedne depozite bez specifičnog dospijeća i finansijske instrumente sa varijabilnom kamatnom stopom.

Instrumenti sa fiksnom kamatom stopom

Fer vrijednost instrumenata sa fiksnom kamatom stopom po amortizovanom trošku je procijenjena upoređujući tržišne stope koje se nude za slične finansijske instrumente do obima do koga su te stope dostupne. Procijenjena fer vrijednost depozita sa fiksnom kamatom stopom je bazirana na diskontovanom toku gotovine koristeći preovlađavajuću tržišnu kamatnu stopu za dugove sa sličnim kreditnim rizikom i dospijećem.

31. decembar 2018. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	36,890	-	16,356	53,246
Ukupna sredstva	36,890	-	16,356	53,246
31. decembar 2017. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	6,954	-	16,008	22,962
Ukupna sredstva	6,954	-	16,008	22,962

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Glavni ciljevi upravljanja rizikom Banke su sljedeći:

- Doprinijeti razvoju raznih poslovnih linija optimizacijom profitabilnosti prilagođenoj ukupnom riziku;
- Banka bi trebala biti kvalitativni i konkurentan subjekt na crnogorskom tržištu, uključujući i dio stranih klijenata, ne zanemarujući kvalitet kreditnog portfolia i efikasnu kontrolu rizika;
- Osiguranje održivosti Banke kroz sprovođenje kvalitativne infrastrukture upravljanja rizicima.

Model upravljanja rizicima Banke zavisi od:

- Snažnog uticaja upravljanja, i to od Odbora direktora do lokalnih operativnih timova;
- Jake interne procedure i okvira smjernica; i
- Kontinuiranog nadzora od strane nezavisnih tijela.

Tradicionalno, Banka je uglavnom izložena kreditnom riziku, a time i najveći fokus je dat na upravljanju i kontinuiranom razvoju i unaprjeđenju upravljanja kreditnim rizikom, ali ne zanemaruje se uticaj drugih rizika kojima je Banka izložena u svojim aktivnostima kao što su rizik likvidnosti, operativni rizik, tržišni rizici, pravni rizik, reputacioni rizik i slično.

Ova napomena prikazuje informacije o izloženosti Banke prema svakom od navedenih rizika, ciljeve Banke, politike i postupke za mjerenje i upravljanje rizicima, i upravljanje kapitalom.

Odbor direktora ima cjelokupnu odgovornost za uspostavljanje i nadzor nad okvirom za upravljanje rizikom Banke. Odbor direktora je osnovao Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO), kreditni odbor i Odbor za reviziju, koji su odgovorni za razvoj i praćenje politika upravljanja rizicima Banke u svojim određenim područjima. Odbor direktora se sastoji od predstavnika akcionara i ostalih članova.

Politike upravljanja rizicima Banke su zasnovane na tome kako identifikovati i analizirati rizike s kojima se suočava Banka, kako bi se postavila primjerena ograničenja i kontrole, te da prate rizike i pridržavanje ograničenja. Politike i sistemi upravljanja rizicima se redovno pregledaju i odražavaju promjene u tržišnim uslovima, proizvoda i usluga koje se nude. Banka, putem standardnih procedura za upravljanje i obukom zaposlenih, ima za cilj razvoj disciplinovanog i konstruktivnog kontrolnog okruženja u kojem svi zaposleni razumiju svoje uloge i obaveze.

Odbor direktora je usvojio sljedeće politike:

- Kreditna politika;
- Pravilnik o defaultima;
- Pravilnik o sistemu rezervacija;
- Pravilnik o rejtinzima
- Politika i procedure za upravljanje kreditnim rizikom
- Politika i procedure za upravljanje rizikom likvidnosti;
- Politika i procedure za upravljanje tržišnim rizicima;
- Politika i procedure za upravljanje rizikom zemlje;
- Politika upravljanja operativnim rizikom;
- Politika o radu odbora za upravljanje nefinansijskim rizikom (LOCC)
- Pravilnik za samoprocjenu operativnog rizika i kontrola;
- Pravilnik o upravljanju operativnim rizikom;
- Pravilnik za praćenje korektivnih mjera proizašlih iz operativnog rizika
- Pravilnik za prikupljanje i klasifikaciju podataka operativnog rizika
- Priručnik o internom sistemu raspoređivanja klijenata i plasmana
- Politika i procedure za upravljanje lošim plasmanima;
- Procedure naplate.

Politike rizika pokrivaju sve aspekte dotične vrste rizika i zahtjeva, kvantitativnih ograničenja s obzirom na upravljanje rizicima, kontrolu rizika, kao i ako je moguće, kontrole, performanse, računovodstva i takođe regulatorne zahtjeve.

Interna revizija Banke prati usklađenost sa politikama i procedurama za upravljanje rizikom Banke i preduzima

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

redovne i ad - hoc kontrole procedura za upravljanje rizicima, a rezultati se izvještavaju Odboru za reviziju.

Prema Zakonu o bankama, Banka poštuje zahtjeve koji se odnose na izbor članova Odbora direktora, izbor izvršnih direktora i formiranje Odbora za reviziju.

Odbor za reviziju Banke je odgovoran za analizu finansijskih izvještaja Banke, analizu i praćenje sistema internih kontrola, aktivnosti koje preduzimaju izvršni direktori kako bi se informisao Odbor direktora, u skladu sa zakonom, propisima i aktima Banke. Odboru za reviziju pomaže interna revizija u navedenim funkcijama. Interna revizija obavlja i redovne i ad - hoc kontrole procedura za upravljanje rizicima, rezultati se izvještavaju Odboru za reviziju.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od finansijskih gubitaka kao rezultat neispunjenja dužnikovih ugovornih obaveza prema Banci.

Kako bi upravljala nivoom kreditnog rizika, Banka:

- analizira kreditnu sposobnost klijenata koji apliciraju za kredite, garancije i ostale kreditne proizvode
- uspostavlja kreditna ograničenja na osnovu procjene rizika,
- bavi se sa klijentima dobre kreditne sposobnosti i uzima odgovarajuće instrumente obezbjeđenja.

Klijenti se prate kontinuirano i limiti rizika se prilagodjavaju ako je neophodno. Limiti rizika takođe uzimaju u obzir razne vrste kolateralala.

Primarna izloženost Banke kreditnom riziku proizilazi iz kredita za mala i srednja privredna društva i fizička lica. Iznos kreditne izloženosti u tom pogledu predstavlja knjigovodstvenu vrijednost u aktivi bilansa.

Osnovni principi kreditnog portfolia su:

- Diversifikacija kredita po djelatnostima;
- Diversifikacija u industriji i regiji;
- Diversifikacija izlaganjem (limit, individualno i grupno);
- Diversifikacija po dospijeću;
- Diversifikacija po proizvodima

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ukupna izloženost iznosa kredita i potraživanja, uključujući vanbilansne obaveze, koje se odnose na jednog klijenta ili grupu povezanih klijenata ne može prelaziti 25% sopstvenih sredstava Banke. Izuzeci su, između ostalih, izloženost prema Vladi Crne Gore i izloženosti obezbjeđene prvoklasnim sredstvima obezbjeđenja, koje ispunjavaju uslove propisane od strane Centralne banke.

Prema regulativi izloženost prema jednom klijentu ili grupi povezanih klijenata koja prelazi 10% sopstvenih sredstava Banke se smatra velikom izloženošću.

Kreditni stanovništvu i kreditni privrednim društvima se odobravaju kroz 7 kreditnih odbora, zavisno od nivoa izloženosti i nivoa neobezbjeđene izloženosti.

Sektor za upravljanje rizicima kontinuirano prati i mjeri nivo kreditnog rizika, te priprema mjesečne izvještaje o nivou kreditnog rizika i izvještava Rukovodstvo Banke i Odbor direktora.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

U 000 EUR	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti					Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat
	Aktiva	Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	Kreditni i potraživanja od banaka	Kreditni i potraživanja od klijenata	Hartije od vrijednosti	Ostala finansijska sredstva
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	32,214	5,285	-	-	-	-
Depoziti kod banaka i ostalih depozitnih institucija	-	11,169	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	-	-	-	-	-	52,203
Kreditni nefinansijskom sektoru	-	-	297,345	-	-	-
Kreditni Vladi Crne Gore, drugim korisnicima sredstava iz Budžeta Crne Gore, jedinicama lokalne samouprave i regulatornim agencijama	-	-	22,322	-	-	-
Hartije od vrijednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	32,672	-	-
Factoring i forfeting	-	-	1,907	-	-	-
Potraživanja banke po neizmirenim akceptima, garancijama i mjenicama	-	-	-	-	-	-
Kamatna potraživanja	-	-	204	-	-	-
Vremenska razgraničenja i unaprijed plaćeni troškovi	-	-	1,031	1,396	-	-
Vremenska razgraničenja naknada	-	-	(1,967)	-	-	-
Ostala aktiva	-	-	-	-	540	-
UKUPNO	32,214	16,454	320,842	34,068	540	52,203

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

PREGLED KREDITA KOJI SU MIGRIRALI JEDNE FAZE U DRUGU FAZE

u 000 EUR	Opis pozicije	Kreditni odobreni fizičkim licima		Kreditni odobreni pravnim licima		Ukupno	
		Iznos kredita	Broj partija	Iznos kredita	Broj partija	Iznos kredita	Broj partija
Red. br.	Migracija iz:						
1	Stage 1 u Stage 2	4,144	606	5,237	26	9,381	632
2	Stage 1 u Stage 3	184	52	7	1	191	53
3	Stage 2 u Stage 3	220	45	49	3	269	48
4	Stage 2 u Stage 1	749	119	47	3	796	122
5	Stage 3 u Stage 2	34	3	-	-	34	3
6	Stage 3 u Stage 1	79	12	-	-	79	12

Obezvrjeđenje

Banka utvrđuje obezvrjeđenje za gubitke od umanjenja vrijednosti koja predstavlja procjenu za nastale gubitke u portfoliju kredita. Glavna komponenta tih obezvrjeđenja su pojedinačna obezvrjeđenja koja se odnosi na pojedinačno značajne izloženosti i kolektivna ispravka za kreditne gubitke koja je uspostavljena za grupe homogenih sredstava u odnosu na gubitke koji su nastali, ali nisu bili identifikovani za kredite koji podliježu pojedinačnoj ocjeni za obezvrjeđenje.

Banka klasifikuje izloženosti kreditnom riziku prema privrednim društvima u različite kategorije. Banka procjenjuje nadoknadivi iznos diskontovanjem budućih novčanih tokova na individualnoj osnovi za sve značajne izloženosti razvrstane u loše kategorije. Kolektivno obezvrjeđenje za zdrave kategorije se zasniva na procjenama vjerovatnoće neispunjavanja obaveza i gubitaka u slučaju neplaćanja za izloženosti prema privrednim društvima i fizičkim licima korišćenjem sopstvenih istorijskih podataka

Individualno obezvrjeđenje kredita i hartija od vrijednosti

Banka procjenjuje pojedinačno umanjene vrijednosti kredita i hartija od vrijednosti za koje utvrdi da vjerovatno neće biti u stanju prikupiti svu glavnica i kamate koje dospijevaju prema ugovornim uslovima kredita i hartija od vrijednosti.

Kreditni u kašnjenju, ali neobezvrjeđeni

Kreditni i hartije od vrijednosti gdje su ugovorna kamata ili glavnica dospjeli, ali Banka vjeruje da obezvrjeđenje nije prikladno izvršiti, na osnovu nivoa sigurnosti dostupnosti obezbjeđenja / kolaterala i / ili je u fazi prikupljanja sredstava koja se duguju Banci.

Politika otpisa

Banka otpisuje kredit kada utvrdi da su kreditni nenaplativi. Ta odluka se donosi nakon razmatranja informacije kao što su pojave značajne promjene finansijskog položaja dužnika, takve da dužnik više ne može platiti obaveze i nema perspektivu da će platiti u budućnosti i nema kvalitetni kolateral. Za manje iznose kredita gdje postoji standardizovani kolateral u vidu žiranata i kada nema naplate od žiranata, otpis se uglavnom utvrđuje na osnovu istorije kašnjenja proizvoda. Ovi kreditni su rangirani u ocjenu R4 internom metodologijom kreditnog ocjenjivanja.

Nenadoknadivi plasmani ocijenjeni sa R4 su oni za koje se pretpostavlja da ukupno potraživanje neće biti vraćeno iz osnovnog ili sekundarnog novčanog toka. U vezi nenadoknadivih plasmana ocijenjenih sa R4, po pravilu sadašnja vrijednost tih potraživanja jednaka je nuli, osim kada je jako dobro sredstvo obezbjeđenja od odobrenog kredita

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Rizik zemlje

Rizik zemlje predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka za Banku, zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore iz političkih, socijalnih i ekonomskih razloga zemlje u kojoj se nalazi sjedište dužnika.

Za rangiranje zemalja u odgovarajuću kategoriju, Banka koristi:

- dugoročni kreditni rejting zemlje dužnika, utvrđen od strane međunarodno priznatih eksternih institucija;
- informacije koje su raspoložive na nacionalnom ili međunarodnom nivou, kao što su informacije koje je pripremio Međunarodni monetarni fond, Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj i Banka za međunarodna poravnanja;
- raspoložive informacije o veličini, prirodi i dospelosti spoljnog duga zemlje dužnika, stopi inflacije i istorijskim podacima o servisiranju spoljnog duga te zemlje;
- raspoložive informacije o tekućim uslovima u zemlji dužnika, a posebno o privrednom i političkom stanju u toj zemlji, uključujući i procjene socijalne i političke.

Sektor upravljanja rizicima – Služba nadzora i izvještavanja, prati rizik zemlje kontinuirano i daje preporuke za izmjene ako su potrebne, kako bi politke i procedure bile u skladu sa Bančinom strategijom i ciljevima.

Sektor upravljanja rizicima – Služba nadzora i izvještavanja, dostavlja mjesečne izvještaje Odboru direktora o izloženosti riziku zemlje.

Rizik likvidnosti

Upravljanje rizikom likvidnosti je definisano Politikom i procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti, kojom je definisano da odgovornost u upravljanju likvidnošću Banke snosi Komitet za upravljanje aktivom i pasivom (u daljem tekstu: ALCO Komitet).

ALCO komitet kao nadležno tijelo donosi sledeće odluke:

- strateške odluke koje se odnose na upravljanje aktivom i pasivom Banke tj. odluke koje doprinose održavanju zadovoljavajuće valutne, likvidne i kamatne strukture bilansa banke;
- analizira i predlaže politiku cijena;
- odluke o strateškim ulaganjima u određene proizvode;
- odluke da li će se neka izloženost rizicima hedgirati.

Odbor direktora je svjestan da se politikom ne mogu predvidjeti sve situacije, uslovi i mogućnosti koje se mogu pojaviti. Iz tog razloga, ALCO je ovlašćen da razumno odstupa od gore navedene politike i o takvim aktivnostima odmah obavijesti Odbor direktora. Ta odnivoa bi se dokumentovala u zapisnicima ALCO-a koje Odbor direktora redovno mjesečno pregleda.

Likvidnost Banke se definiše kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze. Banka je izložena dnevnim obavezama za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstva iz tekućih računa, depozita, povlačenja kredita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstava da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti. Usaglašenost i kontrolisana neusaglašenost dospjeća i kamatnih stopa aktive i obaveza su fundamentalne za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno za banke da se ikada u potpunosti usaglase plasmani i izvori, obzirom da se poslovne transakcije različitog tipa vrše na neodređeni G

Upravljanje rizikom likvidnosti Banke podrazumijeva da je likvidnost Banke zasnovana na regularnoj i stabilnoj naplati potraživanja o njihovim rokovima dospelja, i shodno tome Banka vrši praćenje plasiranih sredstava sa stanovišta vjerovatnoće naplate u predviđenim rokovima. Primarni izvori sredstava Banke su depoziti domaćih pravnih lica i stanovništva kao i kratkoročne kreditne linije odobrene od strane banaka.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Banka održava likvidnost konstantno prateći usklađenost izvora i plasmana, da bi na taj način bila u mogućnosti da sve svoje obaveze kao i obaveze svojih deponenata, izmiruje u rokovima dospijeca, pokušavajući istovremeno da zadovolji potrebe osnivača i poslovnih komitenata prilikom odobravanja kredita, odnosno da uskladi rokove dospijeca kredita sa potrebama zajmotražioca.

Tabela prikazuje analizu finansijskih sredstava i obaveza Banke analiziranih na osnovu toga kada se očekuje da budu naplaćene ili ne.

U 000 EUR	Do 1 godine	Preko 1 godine	Ukupno
Aktiva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	67,584	12,529	80,113
Kredit i potraživanja od banaka	16,454	-	16,454
Kredit i potraživanja od klijenata	86,436	234,407	320,842
HOV po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	51,970	1,276	53,246
HOV koje se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti	11,327	22,740	34,067
Ukupno na dan 31. decembra 2018. godine	233,771	270,952	504,722
Obaveze			
Depoziti banaka	929	-	929
Depoziti klijenata	310,469	31,620	342,089
Pozajmljena sredstva	38,934	49,991	88,925
Ukupno na dan 31. decembra 2018. Godine	350,332	81,610	431,942

Tržišni rizici

Tržišni rizik je rizik da će promjena tržišnih cijena, kao što su kamatne stope, cijene kapitala i devizni kursevi uticati na prihode Banke ili vrijednost njihovih finansijskih instrumenata. Cilj upravljanja tržišnim rizikom je upravljanje i kontrola izloženosti tržišnom riziku unutar prihvatljivih parametara, uz optimizaciju povraćaja na rizik.

Upravljanje tržišnim rizikom

Upravljanje tržišnim rizikom je jedan od glavnih ciljeva kako bi se ograničili potencijalni gubici uzrokovani nepovoljnim promjenama kamatnih stopa, deviznih rizika, indeksa cijena i ostalih tržišnih faktora koji mogu uticati na vrijednost finansijskih instrumenata, na profitabilnost i adekvatnosti kapitala Banke.

Tržišni rizik prati se od strane Sektora za upravljanje rizicima. Sistem Banke za upravljanje tržišnim rizikom se sastoji od:

- Identifikacije trenutnog tržišnog rizika i mogućih rizika od novih poslovnih aktivnosti;
- Mjerenja tržišnih rizika kroz uspostavljen mehanizam i procedure za tačne i ažurirane procjene tržišnog rizika;
- Praćenje tržišnog rizika kroz analiziranje njegovog statusa, promjena i trendova;
- Kontrola tržišnog rizika - upravljanjem rizikom na nivou prihvatljivom za profil rizika Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Banka upravlja svim tržišnim rizicima, a posebno:

- Rizikom kamatne stope;
- Deviznim rizikom;
- Rizikom ulaganja u hartije od vrijednosti (cjenovni rizik).

Rizik kamatne stope

Poslovanje Banke je pod uticajem rizika promjene kamatnih stopa u onoj mjeri u kojoj kamatonosna sredstva i kamatonosne obaveze dospijevaju u različitim trenucima ili u različitim iznosima.

Aktivnosti upravljanja rizicima usmjerene su na optimiziranje neto kamatnog prihoda, uz date tržišne kamatne stope u skladu s poslovnom strategijom Banke.

U upravljanju strukturom kamatne stope, više Rukovodstvo razmatra između ostalog sljedeće:

- Makro i mikro ekonomske prognoze;
- Prognoze stanja likvidnosti i
- Očekivane trendove u kamatnim stopama.

Banka je izložena uticajima fluktuacija tržišnih kamatnih stopa na svoj finansijski položaj i novčane tokove. Kamatne marže mogu se povećati kao rezultat takvih promjena ili se mogu smanjiti uz stvaranje gubitka u slučaju da su nastala neočekivana kretanja na datum promjene kamatne stope. Banka utvrđuje procedure i primjenjive metode kamatnog pozicioniranja, i poziciju bilansa u smislu kamatne strukture redovno prati.

Tabela u nastavku prikazuje izloženost Banke na kretanja kamatnih stopa:

U 000 EUR

Na dan 31. decembra 2018.

	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
OSJETLJIVA AKTIVA						
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	23,705	0	0	0	0	23,705
Kamatonosne hartije od vrijednosti	50,928	0	9,991	0	22,877	83,796
Kredit i ostala potraživanja	103,883	19,035	12,323	32,002	168,655	335,898
Ostala osjetljiva aktiva	28	56	85	1,699	57	1,925
Ukupno	178,544	19,091	22,399	33,701	191,589	445,324
% od ukupne kamatonosne aktive	40.09%	4.29%	5.03%	7.57%	43.02%	100.00%
OSJETLJIVA PASIVA						
Kamatonosni depoziti	24,693	29,434	43,053	87,596	123,688	308,464
Kamatonosni krediti	43,500	351	414	2,726	41,491	88,482
Ukupno	68,193	29,785	43,467	90,322	165,179	396,946
% od ukupnih kamatonosnih obaveza	17.18%	7.50%	10.95%	22.75%	41.61%	100.00%
RAZLIKA (GAP)						
IZNOS GAP - a - (I) minus (II) - Pozitivan/Negativan	110,351	(10,694)	(21,068)	(56,621)	26,410	48,378
Kumulacioni Gap - Pozitivan/Negativan	110,351	99,657	78,589	21,968	48,378	
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	21.21%	19.15%	15.10%	4.22%	9.30%	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Ova analiza je obezbijedena na osnovu perioda promjene kamatnih stopa ili dospijeća.

Banka priprema izvještaje u skladu s propisima Centralne banke Crne Gore za mjerenje kamatnog rizika za sve pozicije imovine, obaveza i vanbilansnih stavki, kao i za sve druge naknade ili troškove koji su izloženi kamatnom riziku. Izvještaji izrađeni u skladu s propisima Centralne banke Crne Gore se koriste za mjerenje rizika u odnosu na neto prihod od kamata (ni) proizašlog iz ponovnog određivanja cijene imovine i obaveza tokom vremena. Rizik se mjeri po veličini i trajanju od mogućih kretanja kamatnih stopa. Banka je svjesna da održavanje ravnotežne pozicije za sve periode prikazivanja u gap izvještajima ne obezbjeđuje imunitet od kamatnog rizika. Banka je svjesna sljedećih ograničenja u izvještajnim gapovima:

- Rizik može biti skriven u okvirima ponovnih određivanja cijena;
- Kamatne stope na imovinu i obaveze se ne kreću uvijek zajedno;
- Izloženost koja proizlazi iz novog posla.

Da bi se izbjegla takva ograničenja, Banka upotrebljava simulacije (pretpostavke) s namjerom projekcije buduće strukture bilansa i primjenom različitih scenarija kamatnih stopa. Uticaj kredita i potraživanja i prijevremeno povlačenje depozita je takođe uzeto u obzir.

Osim toga, Banka je usmjerena na marže kamatnih stopa. Banka je svjesna da je volatilnost kamatne marže potencijalni indikator kamatnog rizika. Ovom maržom se upravlja određivanjem cijena kredita, cijene depozita i ulaganja. Kreditima se određuje cijena u cilju postizanja poštenog povraćaja na ulaganja akcionara. Depoziti su primljeni po cijeni koja omogućuje pravedan tretman za klijente Banke, razumno je konkurentna, bez povećanja troškova finansiranja Banke.

Upravljanje kamatnim rizikom u vezi sa gapom kamatnih stopa je dopunjeno praćenjem osjetljivosti na neto kamatni prihod imovine i obaveza Banke na razna standardna i nestandardna scenarija kamatnih stopa. Standardna scenarija se razmatraju jednom mjesečno na razumnu moguću promjenu kamatnih stopa od 100 baznih poena (bp) paralelno pad ili porast u svim krivama prinosa. Analiza bilansa uspjeha na osjetljivosti Banke na povećanje ili smanjenje kamatnih stopa na tržištu prikazano je kako slijedi:

U 000 EUR	<u>100 bp paralelno povećanje</u>	<u>100 bp paralelno smanjenje</u>
Prosječno za period	162	(162)
Maksimum za period	997	128
Minimum za period	(128)	99
Na dan 31. decembra 2018. godine	642	(642)
Prosječno za period	(33)	33
Maksimum za period	132	134
Minimum za period	(134)	(131)
Na dan 31. decembra 2017. godine	132	(132)

Devizni rizik

Devizni rizik je rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u deviznom kursu. Banka je postavila ograničenja na stanja po valutama, koji se prate na dnevnoj bazi.

Kako su otvorene pozicije u GBP i CHF i USD iznosile EUR 39 hiljada, EUR 27 hiljada i EUR 58 hiljada, Rukovodstvo smatra da Banka trenutno nije značajno izložena deviznom riziku.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Cjenovni rizik

Trenutna strategija Banke je da neće ulagati u hartije od vrijednosti koje se drže u trgovačkoj knjizi.

Operativni rizik

Operativni rizik se definiše kao rizik pojave gubitka usljed nepravilnog ili neodgovarajućeg ponašanja i aktivnosti zaposlenih, neadekvatnosti i/ili grešaka u procesima i organizaciji, neadekvatnosti i/ili grešaka u sistemima i infrastrukturi ili usljed eksternih faktora i uticaja.

Cilj upravljanja operativnim rizikom je ravnoteža troškova i rizika unutar ograničenja na sklonost riziku Banke, ali treba biti u skladu s razboritim upravljanjem zahtjevanim od strane Banke.

Prioriteti upravljanja rizicima identifikuju se kroz:

- iskustvo i posmatranje;
- procjenu interne revizije i znanje;
- interne kontrole;
- razradu procjene rizika;
- postupke za upravljanje promjenama;
- zdrav razum;
- izvještaje o incidentu.

Banka je uspostavila sistem za upravljanje operativnim rizicima koji uključuje:

- Politike i postupke za upravljanje operativnim rizicima koji omogućuju identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika;
- Odgovornost za sprovođenje i efikasnost operativnog rizika je u Sektoru za upravljanje rizicima, kao i nadzor i praćenje rizika;
- Odgovornost za prepoznavanje i upravljanje operativnim rizikom leži na poslovnim linijama upravljanja;
- Interna revizija je odgovorna za realizaciju dogovorenog programa revizije, koji obuhvata sve sektore i službe, identifikaciju rizika i ne pridržavanje procedura, izvršenje posebnih istraga i izvještavanje Glavnog izvršnog direktora i Odbora direktora.

Upravljanje kapitalom

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala banaka, Banka je izvršila izračunavanje potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja, kao i koeficijenta solventnosti. Koeficijent solventnosti ne smije biti manji od 10%.

Sopstvena sredstva banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka čine:

- osnovni elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala;
- dopunski elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje dopunskog kapitala I, i
- dopunski element sopstvenih sredstava, koji se uključuje u dopunski kapital II.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Osnovni elementi sopstvenih sredstava banke su:

- uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- naplaćene emisije premije;
- rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- dobit u tekućoj godini za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital.
- kapitalna dobit ostvarena kupovinom i prodajom sopstvenih akcija.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava banke koji se uključuju u dopunski kapital su:

- nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija;
- naplaćene emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- iznos opštih rezervi, a najviše do 1.25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- subordinisani dug, za koji su ispunjeni uslovi predviđeni ovom Odlukom;
- hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi predviđeni ovom Odlukom;
- revalorizacione rezerve.

Subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi se može tretirati kao dopunski element sopstvenih sredstava koji se uključuje u dopunski kapital II banke, ukoliko:

- je dug u cjelosti otplaćen;
- banka ne garantuje otplatu duga u bilo kojem obliku;
- je, u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama i isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjeriocima;
- ugovor sadrži klauzulu zabrane isplate kamata i glavnice, čak i nakon dospjeća duga, ako bi tom isplatom iznos sopstvenih sredstava pao ispod propisanog nivoa;
- je rok dospjeća duga unaprijed određen, duži je od dvije godine i ne može se otplatiti prije ugovorenog roka dospjeća;
- je o subordinisanom dugu zaključen pismeni ugovor koji pored uslova iz tač. 2 - 5 ovog člana, sadrži i napomenu da se subordinisani dug ne može smatrati depozitom

Banka je dužna održavati koeficijent solventnosti na nivou od najmanje 10%. Politika Banke je zadržati jaku bazu kapitala kako bi zadržala povjerenje tržišta, investitora i kreditora za budućí razvoj. U toku godine, Banka je zadovoljila zahtjeve za minimalnom solventnosti Centralne banke Crne Gore.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Regulatorni kapital i adekvatnost kapitala Banke je prikazana u narednoj tabeli:

U 000 EUR	31.12.2018.	31.12.2017.
Osnovni kapital		
Akcijski kapital	5,339	5,339
Emisiona premija	1,571	1,571
Neraspoređena dobit iz ranijih godina	56,694	49,247
Rezerve iz zadržane dobiti	300	300
Odbitne stavke od osnovnog kapitala	(3,670)	(2,012)
Ukupan regulatorni kapital	60,234	54,445
Rizikom ponderisana aktiva:		
Bilansne pozicije	213,253	192,258
Vanbilansne pozicije	28,774	20,455
Kapital za:		
Operativni rizik	4,495	4,563
Rizik zemlje	112	1,204
Ostali rizici	1,008	1,143
Ukupni zahtjev za kapitalom	247,642	219,623
Adekvatnost kapitala	20,91%	20,88%

Banka računa regulatorni kapital i adekvatnost kapitala na osnovu finansijskih izvještaja pripremljenih u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore.

U skladu sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore, Banka je u obavezi da održava adekvatnost kapitala na nivou od minimum 10%. Na dan 31. decembra 2018 godine koeficijent adekvatnosti kapitala iznosio je 20.91% (2017: 20.88%). Banka je u obavezi da održava određeni minimum ili maksimum koeficijenata u skladu sa regulativama Centralne banke Crne Gore i Zakonom o bankama. Na dan 31. decembra 2018. godine Banka je zadovoljavala kriterijume propisane od strane Centralne banke Crne Gore.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. DODATNE INFORMACIJE ZA IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

NOVČANA SREDSTVA

Za potrebe sastavljanja izvještaja o tokovima gotovine novčana sredstva sastoje se od sredstava sa rokom dospijeca ispod 3 mjeseca od datuma sticanja i odnose se na: novčana sredstva u trezoru, račune kod centralnih banaka i drugih banaka.

U 000 EUR	2018.	2017.
Gotovina u blagajni (napomena 14)	22,988	16,665
Žiro račun kod Centralne banke Crne Gore (napomena 14)	32,215	16,052
Korespondentni računi i depoziti kod inostranih banaka (napomena 15)	24,910	29,877
Stanje na dan 31. decembra	80,113	62,594

32. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji izračunava se tako što se dobit/(gubitak) koja pripada akcionarima Banke podijeli sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija u opticaju za period.

	2018.	2017.
Osnovna i razrijeđena zarada po akciji		
Neto profit (U 000 EUR)	10,232	7,899
Ponderisani prosječan broj običnih akcija u opticaju	5,339	5,339
Zarada po akciji / u EUR	1,917	1,479

Banka nema potencijalno umanjujuće obične akcije kao što su konvertibilni dug i opcije za kupovinu akcija na dan izvještaja o finansijskom položaju.

33. PORESKI RIZICI

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja prikazanih kroz finansijske iskaze. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj administraciji Crne Gore („Sl. list CG”, br. 65/01, 80/04 i 29/05), period zastarjelosti poreske obaveze je 5 godina, što znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih poreskih obaveza u roku od 5 godina od trenutka kada je obaveza nastala.

34. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

Ne postoje događaji nakon datuma bilansa koji bi zahtijevali korekciju ili dodatna objelodanjivanja u finansijskim izvještajima Banke za godinu koja se završila na dan 31. decembra 2018. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**35. OPŠTI PODACI O BANCIMA**

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 15/12 i 18/13) opšti podaci o Banci su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke:	ERSTE Bank AD, Podgorica
Adresa:	Arsenija Boljevića 2A, Podgorica
Matični broj:	02351242
Telefon/Fax:	+ 382 (0)20 440 440, +382 (0)20 409 409
Adresa internet stranice:	http://www.erstebank.me
Adresa elektronske pošte:	info@erstebank.me
Broj filijala:	Banka ima centralu i 17 filijala
Broj zaposlenih na dan 31. decembar 2018.	280
Žiro račun:	907 – 54001 – 10

Erste Bank A.D., Podgorica, je 2002. godine registrovana kao akcionarsko društvo Opportunity Bank A.D., Podgorica. Banka je promijenila ime u julu 2009. godine u Erste Bank A.D., Podgorica. Banka je dobila licencu za obavljanje plaćanja i držanje depozita na domaćem i inostranom tržištu. Registarski broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001671/001. Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 337 (Rješenje broj 02/3-342/1-02 od 21. novembra 2002. godine).

Erste&Steiermärkische Bank d.d. Rijeka, Hrvatska je vlasnik i posjeduje 100% vlasništva Banke.

Podaci o članovima Odbora direktora i Uprave:

Odbor direktora	Ime i prezime
Predsjednik	Christoph Schofbock
Zamjenik predsjednika	Michaela Hasslacher Glavanovits
član	Borislav Centner
član	Sava Ivanov Dalbokov
član	Slađana Jagar

Uprava	Ime i prezime
Glavni izvršni direktor	Aleksa Lukić
Izvršni direktor	Damir Ivaštinović
Izvršni direktor	Darko Keković

U skladu sa Zakonom o računovodstvu ("Sl. list CG" br. 52 od 9. avgusta 2016), član 11, član 13 i član 14, Erste bank AD Podgorica objavljuje Izvještaje za 2018. godinu:

Obaveza sastavljanja finansijskih iskaza, izvještaj menadžmenta

Član 11.

1) a) Kratak opis poslovnih aktivnosti

Erste Bank A.D., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), je 2002. godine registrovana kao akcionarsko društvo Opportunity Bank A.D., Podgorica. Banka je promijenila ime u julu 2009. godine u Erste Bank A.D., Podgorica. Banka je dobila licencu za obavljanje plaćanja i držanje depozite na doma ćem i inostranom tržištu. Registarski broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001671/001.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 337 (Rješenje broj 02/3-342/1-02 od 21. novembra 2002. godine).

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova, Banka može da obavlja i sljedeće:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Poslovi koji se obavljaju na osnovu odobrenja Centralne banke:

1. kastodi i depozitarni poslovi – br. rj. 0102-3319/5 od 29.07.2014. godine
2. poslovi zastupanja u osiguranju – br. rj.0102-6139/3 od 20.11.2014. godine
3. poslovi brokera, dilera i investicionog menadžera – br. 03-3595-3/2016 od 24.05.2016. godine.

Sjedište Banke je u Podgorici, Arsenija Boljevića 2A, Podgorica.

b) Organizaciona struktura pravnog lica

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka ima 280 zaposlenih radnika (31. decembra 2017. godine: 272 zaposlena radnika).

Obavljanje poslovanja Banke organizovano je u 17 osnovnih organizacionih jedinica, tj. 9 sektora i 8 službi: Sektor stanovništva, Sektor privrede, Sektor upravljanja rizicima, Sektor finansija i računovodstva, Sektor informacione tehnologije i organizacije, Sektor procesinga, Sektor upravljanja imovinom, Sektor direktnih kanala, Sektor riznice, Služba marketinga, Služba komunikacija, Služba pravnih poslova, Služba ljudskih resursa, Služba interne revizije, Služba za sprečavanje pranja novca, Služba za sekretarske poslove i praćenje usklađenosti, Služba za upravljanje operativnim rizicima i Informacionu sigurnost. Kancelarija uprave se organizuje kao posebna organizaciona jedinica. U okviru Sektora stanovništva posluje 17 filijala.

2) a) Istinitt prikaz razvoja, analize finansijskog položaja i rezultata poslovanja pravnog lica, uključujući finansijske i nefinansijske pokazatelje primjerene za određenu vrstu poslovne aktivnosti

Erste Bank AD Podgorica posluje kroz mrežu od 17 filijala širom Crne Gore i uslužuje preko 95 hiljada klijenata na kraju 2018. godine.

Banka je u 2018 godini nastavila trend dobrog poslovanja pridobijajući nove klijente i razvijajući odnose s postojećim, tako da je ostvarila dobit prije poreza u iznosu od 11,3 miliona EUR što je 29% više u odnosu na prethodnu godinu. Dobit poslije poreza iznosi 10,2 miliona EUR s povratom na kapital od čak 14,34%, i povratom na aktivu od 2,02%.

Ukupni Neto prihodi iz poslovanja ostvareni su u iznosu od 24,8 miliona EUR, što je 8% više u odnosu na 2017.godinu.

Neto prihod od kamata ostvaren je u iznosu 21,2 miliona EUR (19,5 miliona EUR) i za 9% je veći u odnosu na prethodni izvještajni period. Neto kamatna margina se smanjila sa 5,33% na kraju 2017. godine na 5,08% na kraju 2018.godine. Značajno smanjenje neto kamatne margine na tržištu dovelo je do njenog smanjenja i u Banci u 2018.godini.

Neto prihod od naknada i provizija je smanjen za 2% i iznosio je 3,1 milion EUR (2017: 3,2 miliona EUR). Smanjenje je prouzrokovano različitom klasifikacijom prihoda od naknade za odobrenje kredita u odnosu na 2017.godinu.

Troškovi obezvrijedenja i rezervisanja su iznosili 0,4 miliona EUR. Pokrivenost NPL-a rezervama je visoka i iznosila je 105% na kraju 2018, što predstavlja smanjenje u odnosu na kraj 2017. godine kada je iznosila 112%. Banka redovno prati kontrolu naplate uz konzervativni rizični apetit, koji je prilagođen zahtjevnim tržišnim uslovima.

Troškovi poslovanja ostvareni su u iznosu od 14,5 miliona EUR (2017: 14 miliona EUR) i u odnosu na prethodnu godinu su se porasli za 4% dok se odnos troškova i prihoda smanjio sa 60,1% na 58,5%. Na kraju godine ukupna aktiva je iznosila 520,3 miliona EUR (2017: 490,6 miliona EUR) i povećala se za 6% u odnosu na 2017. godinu.

Neto krediti klijentima Erste banke na dan 31. decembar 2018. godine iznosili su 321 miliona EUR i bili su za 7% veći u odnosu na kraj 2017.godine (2017: 300 miliona EUR). Prema podacima koje objavljuje Centralna banka Crne Gore, tržišni udio Erste banke u neto kreditima klijentima je na kraju decembra 2018.godine iznosio 12,13% i bio je 0,68% niži u odnosu na 2017. godinu.

Kreditni rast na bankarskom tržištu je u 2018. godini iznosio 8,3%. Detaljniji pogled na strukturu kredita, pokazuje da je bankarski sektor u segmentu kreditiranja stanovništva ostvario solidan rast od 12% na godišnjem nivou, dok su krediti privatnim kompanijama porasli 5,6%. Izražena je tražnja za kreditima za refinansiranje, kako kratkoročnih, tako i dugoričnih kredita. Ukupan portfelj Erste banke u stanovništvu je na kraju 2018. godine iznosio 195,4 miliona EUR, što predstavlja rast od 9,3% u odnosu na prethodnu godinu.

U toku 2018, shodno strategiji Banke, nastavljena je optimizacija pasivnih kamatnih stopa. Tokom 2018. godine ukupni depoziti klijenata smanjeni su za 5% i iznose 342,1 miliona EUR na kraju 2018. godine, od čega se na depozite stanovništva odnosi 215,4 miliona EUR, a na depozite pravnih lica 126,7 miliona EUR.

U sektoru stanovništva, tokom 2018.godine, je nastavljen pozitivan trend rasta broja klijenata i njihovih računa. Rast broja klijenata u odnosu na prethodnu godinu je 9,98%, rast broja ukupnih računa je 16,45%, kao i broj aktivnih računa 10,12%. Takođe, zabilježen je rast broja računa za uplatu penzija za 1,21% i broja računa za uplatu zarada 13,04%.

Realizovano je 77,8 miliona EUR plasmana kroz 13 hiljada kreditnih aranžmana. Najveće učešće u ukupnom plasmanu se odnosilo se na gotovinske nenamjenske potrošačke kredite i stambene kredite, kao i na hipotekarne i kredite za adaptaciju stambenog prostora. Ostvaren je rast kreditnog portfelja za 18,8 miliona EUR ili 10,09%.

Prema podacima od decembra 2018. godine, tržišno učešće Banke u kreditima stanovništvu u odnosu na 2017. godinu je smanjeno za 0,18% i iznosi ukupno 16,30%. Tržišno učešće u portfelju stambenih kredita u odnosu na stanje industrije je poraslo za 2,81% i iznosi ukupno 17,90%, a učešće u portfelju nenamjenskih potrošačkih kredita je smanjeno za 1,87% i iznosi ukupno 17,83%. Značajan rast je zabilježilo tržišno učešće portfelja kreditnih kartica, koje je poraslo sa 15,18% na 16,71%, kao i okvirnih kredita sa 17,31% na 22,97%.

Depozitni portfelj je smanjen tokom 2018.godine za 2,3 miliona EUR ili 1,1%, kao i tržišno učešće za 0,14% i iznosi 8,29%.

Svi navedeni podaci su doprinijeli da na lokalnom tržištu Sektor stanovništva dodatno ojača svoju drugu poziciju u domenu volumena kreditnog i depozitnog portfelja, što nije umanjilo kvalitet usluge prema klijentima, već se i u tom segmentu bilježi rast SQI indexa koji iznosi ukupno 82%.

Erste banka je i u 2018. godini ostala fokusirana i na segment privrede.

U segmentu rada sa pravnim licima zabilježen je rast bruto kreditnog portfelja od 3,12 miliona EUR (2,4%) u odnosu na kraj 2017. godine. Kod privatnih kompanija zabilježen rast neto kredita za 11,98 miliona EUR (12,86%) uprkos značajnim prijevremenim otplatama od 12,5 miliona EUR, prevashodno u izloženostima privrednih društava, čime je tržišno učešće u ovom segmentu poraslo sa 9,86% na 10,47% i predstavlja 20% neto rasta tržišta. Uprkos trendu pada kamatne stope na tržištu, naporima Micro i SME finansiranja je očuvan kamatni prihod i ostvaren rast prihoda od 5,2%. Dodatno, nekamatni prihodi su porasli za 56% kroz akviziciju značajnih internacionalnih klijenata, ciljanu cross seling saradnju na podizanju platnog prometa korisnika servisa Banke, kao i kroz značajan broj izdatih dokumentarnih proizvoda. Ostvaren je rast od 24,7% broja e-banking korisnika, 26,7% SMS korisnika i rast od 51,7% u broju aktivnih debitnih kartica.

U cilju rasta efikasnosti, napravljena je optimizacija procesa odobrenja investicionog kredita, kroz koju su redefinisani procesi u Banci koji su rezultirali u 44% kraćem vremenu odobrenja kredita. Pripremljena je detaljna analiza tržišta i definisani novi proizvodi koji će našim klijentima pružiti značajnu prednost u narednom periodu.

Direktni kanali

Kartično poslovanje

U 2018. Erste banka bilježi rast od 22,28% u broju aktivnih kartica, te je njihov broj iznosio 52.063. Ukupan broj transakcija platnim karticama u 2018. je porastao 36,18% na 2,4 miliona. Ostvareni rast u broju transakcija debitnom platnom karticom bio je 38,18%, dok su transakcije kreditnom platnom karticom takođe zabilježile rast od 9,26%.

Ukupan promet ostvaren platnim karticama Banke u 2018. u odnosu na 2017. je takođe porastao za 27,68% i iznosio je 107,6 miliona EUR. Rast prometa debitnim platnim karticama iznosio je 28,62%, dok je rast kreditnim platnim karticama iznosio 11,72%.

U 2018. mreža bankomata je proširena za 5 novih bankomata. Ukupan broj transakcija na bankomatima u 2018. je porastao za 18,70% i iznosio je 748 hiljada. Ukupan promet platnim karticama na bankomatima Erste banke u 2018. iznosio je 85,2 miliona EUR ili 17,82% više nego u 2017.godini. Dostupnost bankomata ili SLA bankomata za 2018. godinu bio je 98,75%.

Digitalno bankarstvo

Broj korisnika elektronskog bankarstva u 2018. bio je 6.384, što predstavlja rast od 55,10% u odnosu na 2017.godinu.

Ukupan broj naloga realizovanih putem elektronskog bankarstva u ukupnom platnom prometu banke bio je 249.291, što predstavlja rast od 32,39%. U ukupnom broju realizovanih naloga ostvarenog putem elektronskog bankarstva, u platnom prometu prednjače poslovni subjekti sa učešćem od 81,06%.

U ukupnoj strukturi broja naloga ostvarenih putem elektronskog bankarstva u odnosu na ukupan broj platnih naloga realizovanog u platnom prometu fizička lica čine 15,27% na kraju 2018, dok pravna lica u istoj strukturi čine 41,26%.

Ukupan promet naloga realizovanih elektronskim putem fizičkih lica iznosio je 11 miliona EUR što predstavlja rast od 211,24%, dok je isti taj podatak za pravna lica bio 330,3 miliona EUR što predstavlja rast od 39,46%.

Broj korisnika mBanking aplikacije na kraju 2018. godine bio je 3.584, što predstavlja povećanje od 344,42%. Broj naloga realizovanih putem mBanking-a na kraju 2018. bio je 22.383. Navedena usluga se realizuje samo za fizička lica.

Broj korisnika SMS info servisa po tekućem računu u 2018. godini je porastao za 20,38% i dostigao je broj od 21.544. Broj korisnika SMS usluge za platne kartice bio je 1.280, što predstavlja rast od 13,17%.

Upravljanje rizicima

Banka je 2018. godinu završila kao dobro kapitalizovana banka sa koeficijentom solventnosti od 20,91% (bez uključene dobiti tekuće godine) koji je znatno iznad zakonskog minimuma od 10% (2017: 20,88%).

Tokom 2018. godine Banka je zadržala značajno tržišno učešće u svim sferama, pritom izuzetno vodeći računa o kvalitetu plasmana i orijentisujući se ka klijentima i industrijskim granama čija je perspektiva poslovanja neupitna.

Rizični profil Erste banke u 2018 godini bio je na očekivanom nivou. Kašnjenja preko 90 dana su se smanjivala tokom 2018. godine. U segmentu privrede DPD > 90 je smanjeno sa 4.7% na 3.3%, a u segmentu retaila se povećala sa 2.6% na 3.0%.

Pokrivenost Non-performing loans (NPL) rezervama je visoka i iznosila je 105% na kraju 2018. bez uključivanja vrijednosti kolaterala. Pokrivenost NPL-a samo specifičnim rezervama je visoka i iznosi 70%.

Non performing loans (NPL) izloženost je porasla tokom 2018. godine, te je na kraju godine iznosila 4,88%.

Ukupan trošak obezvrijedjenja i rezervacija (bilans, vanbilans) je iznosio 0,38 miliona EUR u 2018. (1.36 miliona EUR 2017).

Non performing izloženost (NPE) se povećala tokom 2018, te je na kraju godine iznosila 3,07%. Udio izloženosti u najboljoj rejting kategoriji „Low risk“ je visok i iznosi 71,7%.

Likvidnost Banke je konstantno bila jaka – svi pokazatelji likvidnosti znatno iznad zakonskih minimuma. Izloženost tržišnom riziku je i tokom 2018. godine ostala na niskom nivou.

b) Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

Članovi Odbora direktora Banke na 31.12.2018. godine su:

Christoph Schöföböck - predsjednik Odbora direktora
Michaela Hasslacher Glavanovits - zamjenica predsjednika Odbora direktora
Borislav Centner – član Odbora
Sava Ivanov Dalbokov – član Odbora
Slađana Jagar – članica Odbora

Izvršni direktori Banke na 31.12.2018. godine su:

Aleksa Lukić – Glavni izvršni direktor
Damir Ivaštinović – izvršni direktor
Darko Keković – izvršni direktor

Članovi Odbora za reviziju Banke na 31.12.2018. godine su:

Slađana Jagar - Predsjednica Odbora
Vlatka Bogdanović - članica Odbora
Natalija Grbin - članica Odbora

3) Informacije o ulaganjima u cilju zaštite životne sredine

Erste Bank AD Podgorica, kao dio Erste Grupe, odgovorno pristupa svom poslu i posvećena je zaštiti životne sredine, kako na lokalnom, tako i globalnom nivou. Svjesna značaja zaštite životne sredine, priznaje važnost uključivanja ekoloških pitanja u svakodnevne poslovne odluke i aktivnosti.

Erste Bank AD Podgorica se ujedno i obavezala da sprovodi politiku zaštite životne sredine i time poštuje načela održivog poslovanja. Naime, očuvanje životne sredine nužan je preduslov održivog razvoja te osiguranja zdrave budućnosti zajednice.

Kroz primjenu politike zaštite životne sredine Erste Bank AD Podgorica želi odgovorno upravljati resursima koje koristi u svakodnevnom poslovanju kao što su energenti, voda, papir i otpad. Ovim doprinosi čistijoj i sigurnijoj okolini i ispunjava očekivanja svojih klijenata, vlasnika, zaposlenih, pa i šire javnosti.

Kako bi postigla svoje ciljeve Erste Bank AD Podgorica je uvela Sistem menadžmenta zaštite životne sredine, koji je u skladu sa zahtjevima standarda ISO 14001:2015. Prije samog uvođenja Sistema menadžmenta zaštite životne sredine, banka je usvojila i Politiku za strategiju zaštite okoline, uštede

energije i očuvanja klime. Saglasno ovome, Banka je prilikom kupovine i ulaganja u prostor nove upravne zgrade Banke, vodila računa i izdvojila dodatna sredstva kako bi se ispoštovala osnovna načela ove dvije politike, te je odrađeno sljedeće:

- pri kupovini poslovnog prostora odabran je objekat koji je izgrađen kao energetska efikasan objekat
- kako bi se racionalno upravljalo potrošnjom električne energije, uveden BMS (Building Management System) - sistem automatskog upravljanja sistemima klimatizacije i ventilacije, rasvjete, prozorskih screen panela
- uvedeno je centralizovano štampanje
- potpisan sporazum o poslovno - tehničkoj saradnji sa NVO "Zeleno Srce - Green Heart " za projekat reciklaže i prikupljanje elektronskog otpada i kancelarijskog papira što dakodje čini doprinos razvoju demokratskih principa i odgovornosti
- smanjena štampa dokumentacije, te usvojeno čuvanje u elektronskoj formi

Navedenim pristupom Erste Bank AD Podgorica želi podstaknuti i druge da pokažu vlastitu odgovornost prema zaštiti životne sredine te korporativnu odgovornost prema zaposlenima, trećim stranama i javnosti.

4) Planirani budući razvoj

Orijentacija ka klijentu obilježice poslovanje Erste banke i u 2019. godini, a fokus će biti na stvaranju trajnih odnosa s klijentima, kojima je Erste pouzdan partner u realizaciji njihovih finansijskih potreba i poslovnih planova. Otvaranje novih mogućnosti za građane i privredu, širenje dostupnosti kreditnih proizvoda i primjena savremenih inovativnih rješenja koje donosi trend digitalizacije, biće u središtu naših aktivnosti i u periodu koji je pred nama.

5) Podaci o aktivnostima istraživanja i razvoja, a posebno ulaganjima u obrazovanje zaposlenih

Banka ulaže u edukaciju i razvoj zaposlenih shodno Politici edukacije i razvoja. Programi i aktivnosti edukacije i razvoja odgovaraju i usmjereni su na potrebe klijenata, tržišta i Banke i povezani su sa poslom i zadacima koje zaposleni obavljaju ili bi ih trebali obavljati u skoroj budućnosti. Svake godine shodno planu edukacije Banka sprovodi programe u cilju povećanja vještina iznanja zaposlenih.

6) Informacije o otkupu sopstvenih akcija, odnosno udjela

Banka nije kupovala udjele i otkupljivala sopstvene akcije.

7) Postojanje poslovnih jedinica

Banka ne posjeduje nezavisne poslovne jedinice.

Banka obavlja svoje aktivnosti preko sjedišta Banke i sedamnaest filijala lociranih u Podgorici, Beranama, Nikšiću, Bijelom Polju, Pljevljima, Baru, Kotoru, Ulcinju, Budvi, Herceg Novom, Rožajima, Cetinju, Kolašinu i Tivtu.

8) Podaci o finansijskim instrumentima koji se koriste ako su od značaja za procjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja i za utvrđivanje aktive, pasive, finansijskog stanja i dobiti ili gubitaka

Informacije su sastavni dio Napomena uz Godišnje finansijske iskaze za 2018. Godinu revidirane od strane nezavisnog revizora.

9) Informacije o ciljevima i metodama upravljanja finansijskim rizikom pravnog lica, uključujući politiku izbjegavanja ili smanjenja gubitaka za svaku veću vrstu najavljene transakcije za koju se koristi zaštita od rizika

Informacije su sastavni dio Napomena uz Godišnje finansijske iskaze za 2018. Godinu revidirane od strane nezavisnog revizora.

10) Informacije o izloženosti pravnog lica rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka

Informacije su sastavni dio Napomena uz Godišnje finansijske iskaze za 2018. Godinu revidirane od strane nezavisnog revizora.

11) Ciljevi i politike u upravljanju finansijskim rizicima, rizicima i nelizvjesnostima poslovanja, zajedno sa politikom zaštite svake značajne vrste planirane transakcije za koju se koristi zaštita

Informacije su sastavni dio Napomena uz Godišnje finansijske iskaze za 2018. Godinu revidirane od strane nezavisnog revizora.

Banka ne priprema konsolidovane finansijske iskaze.

Nefinansijski izvještaj Član 13.

Velika pravna lica i matična pravna lica, velike grupe koja u poslovnoj godini, na datum bilansa stanja imaju više od 500 zaposlenih, dužna su da u izvještaju menadžmenta ili kroz poseban nefinansijski izvještaj, uključe informacije potrebne za uvid u razvoj, poslovne rezultate i položaj pravnog lica sa učincima njegovih aktivnosti koje se odnose najmanje na socijalna i kadrovska pitanja, pitanja zaštite životne sredine, poštovanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije, koji sadrži naročito:

1) Kratak opis poslovnog modela pravnog lica

Banka svojim politikama i poslovnom praksom tretira socijalna i kadrovska pitanja, zaštitu životne sredine kao i borbu protiv korupcije.

2) Opis politika pravnog lica u vezi sa socijalnim i kadrovskim pitanjima, pitanjima zaštite životne sredine, poštovanja ljudskih prava, borbu protiv korupcije, uključujući postupke osnovnih analiza koje se sprovode

Socijalna i kadrovska pitanja, poštovanje ljudskih prava

- Kolektivni ugovor Erste bank AD Podgorica – kojim se utvrđuju prava, obaveze i odgovornosti iz rada i po osnovu rada, postupak zaključivanja ugovora o radu, minimalna zarada, elementi za utvrđivanje osnovne zarade, naknada zarade, postupak izmjene i dopune Kolektivnog ugovora, međusobni odnosi potpisnika Kolektivnog ugovora, prava koja regulišu rad sindikalnih organizacija kod Poslodavca i druga pitanja od značaja za zaposlenog kod Erste Bank AD Podgorica i za Poslodavca.
- Pravilnik o organizaciji i organizaciona šema – kojim se utvrđuje organizacija Banke, definišu se organizacione jedinice Banke i osnovni sadržaj njihovog rada i način rukovođenja, sa ciljem da se: utvrde razgraničenja djelokruga rada i definišu prava i odgovornosti učesnika poslovnih i radnih procesa, ostvare pretpostavke za razvoj postojećih poslova Banke i usvajanje novih proizvoda i novih komitenata, omogući unaprijeđenje podjela poslova u okviru organizacionih jedinica Banke, omogući opis i sistematizacija poslova.
- Politika primanja – definiše okvir fiksnog i varijabilnog nagrađivanja zaposlenih u Erste bank AD Podgorica.
- Politika mobilnosti - definiše mobilnost zaposlenih u Erste bank AD Podgorica kao jedan od instrumenata razvoja budućih rukovodilaca Erste grupe, naročito onih koji su učesnici Grupnih programa razvoja talenata.

- **Politika i procedure zapošljavanja - osigurava upotrebu odgovarajućih standarda zapošljavanja širom organizacije i pomoci svim zaposlenima u procesu selekcije kako bi izabrali najbolje kandidate.**
- **Politika edukacije i razvoja - definiše okvir za sprovođenje edukacije te principe poslovnog i ličnog razvoja zaposlenih u Erste Bank AD Podgorica.**
- **Uputstvo o prekovremenom radu - definiše pojam prekovremenog rada, proces odobravanja, način plaćanja te pravila evidencije prekovremenog rada za zaposlene Banke.**
- **Uputstvo za službena putovanja - sistematizovan pristup planiranju i realizaciji službenih putovanja kako bi obezbijedili efikasnije, kvalitetnije i racionalnije upravljanje ovim procesom, kao i unaprijeđenje kvaliteta interne usluge.**
- **Pravilnik o sistemu upravljanja učinkom – definiše spuštanje strateških ciljeva Banke na zaposlene, povezivanje rezultata pojedinca s uspjehom Banke, povećanje efikasnosti i efektivnosti rada.**
- **Politika upravljanja internim kvalitetom usluge – definiše proces praćenja i razvoja internog kvaliteta za različite grupe internih usluga.**
- **Procedura za obavljanje stručne studentske/učeničke prakse - definiše način angažmana studenata i učenika na praksi u Banci.**

Borba protiv korupcije

Odbor direktora Banke je, u cilju uspješne borbe protiv svih oblika koruptivne aktivnosti usvojio sljedeće interne akte:

- **Antikorupciona politika – cilj ove Politike je da uspostavi opšti okvir za područje suzbijanja korupcije i davanja/primanja mita.**
- **Politika upravljanja sukobom interesa – cilj Politike upravljanja sukobom je uspostavljanje opšteg okvira za upravljanje potencijalnim sukobima interesa u Banci. Politika podržava zaposlene Banke u postavljanju standarda u svom radu u identifikovanim područjima gdje bi potencijalni sukob interesa mogao nastati sa posebnim osvrtom na Opšta načela razgraničenja dužnosti (organizacioni sukob interesa), Opšta načela za postupanje sa povjerljivim podacima u poslovanju, opšta načela povezanosti, opšta načela za promjenu radnog mjesta zaposlenih, opšta načela za vanposlovne aktivnosti, vlasništva ili udjele, opšta načela za poklone, uključujući raznonodu i gostoprimstvo, opšta načela za sponzorstvo, donacije i nagrade te opšta načela za sukob interesa u vezi sa pružanjem investicionih usluga i aktivnosti.**

Banka je oformila i vodi evidenciju vanposlovnih aktivnosti Banke u cilju praćenja mogućih konflikta interesa te upravljanja istim. Dodatno Banke vodi evidencije vezano za trgovine zaposlenih hartijama od vrijednosti. Određeni zaposleni podliježu posebnim obavezama a vezano za trgovinu hartijama od vrijednosti itd. a sve u skladu sa internim aktima Banke koji precizno uređuju ova pitanja.

- Politika o zviždačima – cilj Politike je da uvede procese i standarde o načinu postupanja sa zviždačima (eng. whistleblower) i informacijama prijavljenim od strane zviždača.

Program za zviždače je usmjeren, ali ne i ograničen, na prijave u vezi sljedećih kategorija:

- ✓ Finansijski kriminal (prevara, pronevjera, protivpravno prisvajanje itd.)
- ✓ Krađa (fizičke imovine i informacija)
- ✓ Povreda propisa vezanih za tržište i hartije od vrijednosti (trgovanje na osnovu povlašćenih informacija, manipulacije tržištem)
- ✓ Sukobi interesa koji nisu vezani za transakcije hartijama od vrijednosti (pozivnice, pokloni, vanposlovne aktivnosti, međukompanijski odnosi, itd.)
- ✓ Pranje novca/finansiranje terorizma
- ✓ Kršenje propisa koji uređuju poslovanje banaka
- ✓ Postupanje protivno aktima Banke, pravilima struke i etičkim principima
- ✓ Ugrožavanje zdravlja i sigurnosti zaposlenih i drugih lica koja obavljaju poslove za Banku
- ✓ Skrivanje bilo koje informacije koja ukazuje na neko od navedenih ponašanja.

Politika o zviždačima propisuje okvir i uslove pod kojima zviždač može prijaviti informacije u vezi navedenih kategorija i uz to opisuje proces upravljanja tim informacijama.

- Kodeks ponašanja Erste Bank a.d. Podgorica usvojen na sjednici Odbora direktora u januaru 2018. godine je dokument koji uređuje ponašanje zaposlenih u Banci te definiše koja se ponašanja smatraju neprihvatljivim te određuje da usmjerenost na ostvarivanje profita ne smije biti opravdanje za kršenje propisa i standarda. Tekst daje posebni osvrt na važnost usklađenosti poslovanja sa propisima te uspostavljanja mehanizama za sprječavanje korupcije i sl.

Dodatno Služba za usklađenost u saradnji sa Službom sprječavanja pranja novca učestvuje u Izradi Mišljenja o postojanju rizika usklađenosti, reputacionog rizika itd. pri stupanju u poslovni odnos sa određenim klijentima ili pri odobravanju aranžmana klijentima za koje prodajni ili Sektor upravljanja rizicima procijene da su gore pomenuti rizici izraženi. Ovaj proces takođe igra ulogu u borbi protiv korupcije ili sa korupcijom povezanih djela.

Zaštita životne sredine

Erste Bank AD Podgorica se obavezala da sprovodi politiku zaštite životne sredine i time poštuje načela održivog poslovanja. Naime, očuvanje životne sredine nužan je preduslov održivog razvoja te osiguranja zdrave budućnosti zajednice.

Kroz primjenu politike zaštite životne sredine Erste Bank AD Podgorica želi odgovorno upravljati resursima koje koristi u svakodnevnom poslovanju, na primjer energente, vodu, papir i otpad. Ovim doprinosi čistijoj i sigurnijoj okolini i ispunjava očekivanja svojih klijenata, vlasnika, zaposlenih, pa i šire javnosti.

Kako bi postigla svoje ciljeve Erste banka AD je uvela Sistem menadžmenta zaštite životne sredine, koji je u skladu sa zahtjevima standarda ISO 14001:2015 te je posvećena sljedećem:

- očuvanju prirodnih resursa odgovornim korišćenjem energije i vode te sistemskim radom na povećanju energetske efikasnosti;
- ispunjavanju svih važećih zakonskih propisa;
- korišćenju recikliranog papira te kontinuiranom radu na smanjivanju otpadnog papira uvođenjem postupne digitalizacije poslovanja;
- uvođenju sistema razvrstavanja otpada te aktivnoj promociji odgovornog upravljanja otpadom među zaposlenima;
- smanjenju štetnih emisija odabirom i korišćenjem električne energije iz obnovljivih izvora;
- nabavka službenih vozila sa smanjenom emisijom CO₂
- osiguranju potrebnih resursa za sprovođenje postavljenih ciljeva i aktivnosti.

Navedenim pristupom Erste Bank AD Podgorica želi podstaknuti i druge da pokažu vlastitu odgovornost prema zaštiti životne sredine te korporativnu odgovornost prema zaposlenima, trećim stranama i javnosti.

3) Rezultati preduzetih mjera

Borba protiv korupcije

U skladu sa obavezama koje su propisane gore navedenim internim aktima zaposleni redovno prijavljuju vanposlovne aktivnosti i traže odgovarajuća odobrenja od nadležnih organa za obavljanje istih. Dodatno zaposleni prijavljuju i transakcije hartijama od vrijednosti. Prijava kroz mehanizme koje je uspostavila Politika o zviždačima nije bilo u izvještajnom periodu.

Zaštita životne sredine

Efekti uvedenih mjera po standardu ISO 14001:2015 pokazali su se i u 2018. godini:

- potrošnja električne energije kancelarijskog prostora Upravne zgrade smanjena za cca 26% mjereno po m², što direktno utiče na ukupnu potrošnju električne energije u svim objektima koje koristi Erste banka, te je evidentno smanjenje od cca 15%
- smanjena potrošnja papira za štampu za cca 3%

4) Osnovni rizici povezani sa pitanjima iz tačke 2 ovog stava, koji se odnose na poslovanje pravnog lica, uključujući, kad je potrebno poslovne odnose, proizvode ili usluge koji mogu prouzrokovati negativne učinke u tim oblastima, kao i način upravlja tim rizicima

Rizikom usklađenosti upravlja se na način koji je propisan internim aktima Službe za usklađenost. U saradnji sa svim organizacionim jedinicama vrši se godišnja procjena rizika usklađenosti. Tom procjenom identifikuju se oblasti, procesi, proizvodi koji mogu biti izvori potencijalnih neusklađenosti tj. izvor rizika neusklađenosti i u skladu sa nalazom predviđaju se mjere koje ovaj rizik eliminišu ili umanjuju kroz Plan rada Službe.

Dodatno rizik usklađenosti vezan za određene poslovne odnose u zavisnosti od potrebe procjenjuje se u skladu sa Uputstvom za pojačanu dubinsku analizu i procjenu rizika usklađenosti. Služba za usklađenost i Služba za sprječavanje pranja novca daju mišljenje i na taj način utiču na smanjivanje navedenih rizika. U krajnjem, donosilac odluke su nadležni organi Banke koji nisu obavezni da postupe u skladu sa mišljenjem, odnosno mogu da donesu odluku o prihvatanju rizika.

5) Nefinansijski ključni pokazatelji uspješnosti od značaja za određeno poslovanje

Ako pravno lice ne sprovodi mjere iz stava 1 ovog člana dužno je da u nefinansijskom izvještaju navede primjereno objašnjenje za njihovo nesprovođenje. U nefinansijskom izvještaju iz stava 1 ovog člana, po potrebi se uključuju upućivanja na iznose iskazane u godišnjim finansijskim izvještajima kao i dodatna objašnjenja tih iznosa. Izuzetno, ako organi upravljanja i nadzorni odbor ocijene da objavljivanje-uključivanje informacija o predstojećim poslovnim događajima ili pitanjima tokom pregovora mogu nanijeti ozbiljnu štetu poslovnom položaju pravnog lica, uz obrazloženo mišljenje mogu iz izvještaja menadžmenta ili nefinansijskog izvještaja te informacije isključiti. Ako pravno lice pripremi poseban nefinansijski izvještaj koji se odnosi na određenu poslovnu godinu, nije dužno da sačini nefinansijski izvještaj, ako poseban izvještaj: objavi sa izvještajem menadžmenta ili na internet stranici na koju se upućuje u izvještaju menadžmenta u roku koji nije duži od šest mjeseci od datuma na koji je sastavljen bilans stanja.

Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja Član 14.

1) Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja

Banka se nije obavezala na primjenu kodeksa korporativnog upravljanja ali je sistem korporativnog upravljanja u potpunosti usklađen sa zakonskom regulativom Crne Gore.

2) Informacije o:

- kodeksu korporativnog upravljanja koji je pravno lice dužno da primjenjuje;
- kodeksu korporativnog upravljanja koji pravno lice dobrovoljno primjenjuje;

- primijenjenim mjerama korporativnog upravljanja čija primjena nije obavezna u skladu sa ovim zakonom.

Korporativno upravljanje u Banci je uspostavljeno u skladu sa Zakonom o bankama. U skladu sa odredbama Zakona o bankama Banka ima sljedeće organe:

- Skupštinu akcionara;
- Odbor direktora;
- Odbor za reviziju;
- Izvršne direktore
- Sekretara.

3) Izjava o odstupanju od primjene obaveznog ili dobrovoljno prihvaćenog kodeksa korporativnog upravljanja, sa navođenjem djelova kodeksa korporativnog upravljanja od kojih odstupa sa razlozima za odstupanje

Banka je sistem korporativnog upravljanja uredila Statutom Banke a smjernice dobrog korporativnog upravljanja je razvila kroz interna akta Banke, I ne postoje odstupanja u njegovoj primjeni.

4) Opis glavnih elemenata sistema unutrašnje kontrole pravnog lica i upravljanja rizikom u odnosu na postupak finansijskog izvještavanja

Banka je uspostavila, održava i na dnevnom nivou prati i unapređuje sveobuhvatan, efikasan i efektivan sistem interne kontrole, koji se obezbjeđuje kroz:

1. efikasnost i efektivnost izvršavanja poslova na svim nivoima nadležnosti u Banci;
2. pouzdanost, blagovremenost i potpunost finansijskih i drugih informacija o poslovanju Banke;
3. usklađenost sa zakonom, drugim propisima i opštim aktima Banke.

U skladu sa nadležnostima utvrđenim Zakonom o bankama, Odbor Direktora uspostavlja osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole, adekvatno veličini banke, složenosti poslova i nivou preuzetog rizika.

Kroz uspostavljene osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole se:

- procjenjuje adekvatnost funkcionisanja sistema interne kontrole;
- uspostavljaju procedure identifikacije, procjene, kontrolisanja i limitiranja značajnih rizika u poslovanju;
- utvrđuje efikasna organizaciona struktura banke;
- putem akata banke definišu ovlašćenja i odgovornosti na svim nivoima u Banci;
- uspostavlja efikasnost informacionog sistema u funkciji sistema interne kontrole;
- utvrđuju smjernice za stalni nadzor i periodičnu kontrolu efektivnosti, razvoja i unaprijeđenja sistema interne kontrole.

U uspostavljanju i praćenju funkcionisanja sistema internih kontrola značajnu ulogu ima Odbor za reviziju koji analizira, prati i razmatra funkcionisanje sistema interne kontrole na način što:

- analizira i prati funkcionisanje sistema upravljanja rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju i daje predloge za unaprijeđenje strategija, politika i procedura za upravljanje rizicima;
- analizira i prati funkcionisanje i primjenu sistema interne kontrole na nivou pojedinačnih organizacionih djelova minimalno kvartalno i daje preporuke za njihovo unaprijeđenje
- analizira funkcionisanje sistema izvještavanja banke pregledom finansijskih izvještaja banke prije njihovog razmatranja i usvajanja od strane Odbora Direktora
- funkcionisanje sistema interne kontrole razmatra dodatno kroz izvještaje interne revizije i daje mišljenja i zaključke o istim, o čemu takođe kroz svoje izvještaje o radu obavještava Odbor Direktora
- analizira usklađenost sa međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i propisima;

Interna revizija kao nezavisna funkcija putem datih mišljenja i preporuka iznešenih u revizorskim izvještajima, kao i kroz savjetodavnu aktivnost, daje ocjenu adekvatnosti i efektivnosti sistema interne kontrole. Interna revizija navedeno vrši na način što procjenjuje kvalitet i pouzdanost informacionog sistema, preispituje tačnost, pravovremenost i pouzdanost računovodstvenih i finansijskih izvještaja i evidencija, testira funkcionisanje posebnih procedura sistema interne kontrole, ocjenjuje funkciju praćenja usklađenosti akata i poslovanja banke sa zakonom, identifikuje ključna rizična područja poslovanja banke i ocjenjuje primjenu i efektivnost politika za upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena.

Uspostavljeni sistem interne kontrole obezbjeđuje adekvatne i sveobuhvatne finansijske, operativne, podatke o usklađenosti, relevantne za donošenje odluka.

Putem razvijenog sistema interne komunikacije, svi zaposleni Banke su upoznati sa politikama i procedurama koji se odnose na njihove dužnosti i odgovornosti.

Odbor Direktora i Odbor za reviziju razmatraju izvještaje o funkcionisanju internih kontrola kvartalno, dok Banka dostavlja Centralnoj banci Crne Gore izvještaj Odbora Direktora o funkcionisanju sistema interne kontrole, sa stavovima i predlozima Odbora za reviziju za unapređenje sistema interne kontrole u Banci dva puta godišnje.

- 5) a) Podaci o značajnim direktnim i indirektnim vlasnicima akcija pravnog lica, uključujući indirektno posjedovanje akcija u piramidalnim strukturama i uzajamnim udjelima, vlasnicima hartija od vrijednosti s posebnim pravima kontrole i opisom tih prava, ograničenjima prava glasa (ograničenja prava glasa na određeni procenat, broj glasova, periode ograničenja ostvarenja prava glasa) ili ako su u saradnji s pravnim licem finansijska prava iz hartija od vrijednosti odvojena od njihovog posjedovanja

Erste&Steiermärkische Bank d.d. Rijeka, Hrvatska je vlasnik i posjeduje 100% vlasništva Banke. Banka je član Erste bankarske grupe i njen krajnji vlasnik je Erste Group Bank AG, Vienna, Austria.

b) **Pravila imenovanja i opoziva članova uprave, odnosno izvršnih direktora, nadzornog, ili upravnog odbora i statutom izvršenim promjenama ovlašćenja članova uprave, izvršnih direktora, nadzornog ili upravnog odbora, naročito u pogledu emitovanja akcija pravnog lica ili sticanja sopstvenih akcija**

Pravila imenovanja i opoziva izvršnih direktora, izbora i razrješenja članova Odbora direktora te nadležnosti Odbora direktora i izvršnih direktora definisane su Zakonom o bankama i to za Odbor direktora članovima 30; 31;32,33,34,35 a za izvršne direktore članovima 36;37;38. Dodatno pravila i nadležnosti Odbora direktora i izvršnih direktora uređeni su i Statutom Banke i to pitanja vezana za Odbor direktora članovima 18,19,20,21,22,23,24,25 a za izvršne direktora članovima 28,29,30,31,32 Statuta.

Način rada Odbora direktora i Kolegijuma izvršnih direktora uređeni su poslovnica o radu ovih tijela.

Emitovanje novih akcija je uređeno Statutom Banke i u nadležnosti je Skupštine akcionara koja može ovlastiti Odbor direktora da do utvrđenog iznosa i roka sprovede novu emisiju akcija.

Erste Bank AD Podgorica

Glavni izvršni direktor

Aleksa Lukić

